

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Analýza temného cestovního ruchu v České republice
Dark Tourism Analysis in the Czech Republic

Student: Klára Lipárová

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra managementu

Zadání bakalářské práce

Student:

Klára Lipárová

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6501R006 Ekonomika cestovního ruchu

Téma:

Analýza temného cestovního ruchu v České republice
Dark Tourism Analysis in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Metodika zpracování a cíl práce
  3. Trendy cestovního ruchu
  4. Charakteristika temného turismu
  5. Lokality temného cestovního ruchu
  6. Výsledky výzkumu a doporučení
  7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: Pro střední školy a pro veřejnost*. 2. vyd. Praha: Fortuna, 2010. ISBN 978-80-7373-079-6.
GOELDNER, R. Charles. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-251-2595-3.
KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Václav Lednický, CSc.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

doc. Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Uherském Hradišti dne 7. května 2015

Klára Lipárová

Klára Lipárová

Poděkování

Touto formou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. Ing. Václavu Lednickému, CSc. za odborné vedení, za jeho ochotu, cenné informace a čas, který mi věnoval. Dále děkuji paní Mgr. Monice Frantové za odbornou pomoc při řešení problémů a také svým rodičům, blízkým a kamarádům za neustálý optimismus při psaní bakalářské práce.

Klára Lipárová

Obsah

1. ÚVOD	5
2. METODIKA ZPRACOVÁNÍ A CÍL PRÁCE	6
3. TRENDY CESTOVNÍHO RUCHU	7
3.1 Cestovní ruch	7
3.1.1 Definice cestovního ruchu	7
3.1.2 Subjekty cestovního ruchu	7
3.1.3 Formy a druhy cestovního ruchu	8
3.2 Současné nové trendy cestovního ruchu v České republice	9
3.2.1 Dobrovolnický cestovní ruch	10
3.2.2 Filmový cestovní ruch	12
3.2.3 Dobrodružný cestovní ruch	15
4. CHARAKTERISTIKA TEMNÉHO TURISMU	17
4.1 Motivace v temném cestovním ruchu	18
4.2 Emoce v temném cestovním ruchu	19
5. LOKALITY TEMNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU	21
5.1 Temný cestovní ruch ve světě	21
5.2 Temný cestovní ruch v České republice	24
5.2.1 Terezín	24
5.2.2 Internační tábor Svatobořice	25
5.2.3 Lidice	27
5.2.4 Ležáky	28
5.2.5 Javoříčko	30
5.2.6 Jáchymovské peklo a věž smrti	31
5.2.7 Věznice Uherské Hradiště	33
5.2.8 Propast Macocha	34
5.2.9 Zámek Velké Losiny	35

6.	Výsledky výzkumu a doporučení.....	36
6.1	Dotazníkové šetření	36
6.2	Návštěvnost lokalit temného cestovního ruchu	46
6.3	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření a doporučení	49
7.	Závěr	50
	Seznam použité literatury	51
	Seznam zkratek	57
	Seznam obrázků	
	Seznam tabulek	
	seznam grafů	
	Seznam příloh	

1. ÚVOD

Cestovní ruch patří mezi největší a nejdynamičtější se rozvíjející ekonomická odvětví. Každoročně představuje největší pohyb populace za rekreací a poznáváním. V posledních desetiletích dochází ke vzniku a rozvoji nových specifických forem cestovního ruchu. Jednou z podmínek rozvoje je rozmanitost prostředí, s čím souvisí právě vznik nových produktů z hlediska motivace účastníků.

Temný cestovní ruch, v anglickém překladu „dark tourism“, je spojen s cestováním na místa, kde se udála nějaká tragická událost a neštěstí, zejména události a nehody v důsledku způsobených lidmi a přírodními katastrofami. Jedná se o „temná místa“, která vyvolávají v lidech emoce, u každého však rozdílné.

Úvodní teoretická část je zaměřena na tři současné trendy cestovního ruchu, které se v posledních letech dynamicky rozvíjí v České republice. Jedná se o dobrovolnický cestovní ruch, filmový cestovní ruch a zážitkový cestovní ruch. Tyto trendy cestovního ruchu se od sebe navzájem odlišují. Začátek kapitoly zahrnuje definici cestovního ruchu a rozlišení druhů a forem cestovního ruchu, z čehož se odvíjí nové trendy cestovního ruchu.

Hlavní část práce se zaměřuje na vznik a charakteristiku temného cestovního ruchu a působení temných míst na psychiku a emoce člověka. Další kapitola se zabývá charakteristikou jednotlivých lokalit jak v České republice, tak i v zahraničí.

Poslední část prezentuje výsledky výzkumu o temném cestovním ruchu a návštěvnosti jednotlivých popsaných lokalit v České republice. Dotazníkové šetření hodnotí a mapuje situaci, zda lidé znají pojem temný cestovní ruch a zda nějaká místa navštívili.

2. METODIKA ZPRACOVÁNÍ A CÍL PRÁCE

Tato kapitola se zabývá metodikou zpracování a také cílem bakalářské práce.

Metodika zpracování

První část bakalářské práce se zaměřuje na teoretickou část, kterou lze rozdělit do tří kapitol. První kapitola zahrnuje obecnou charakteristiku cestovního ruchu, druhá se věnuje hlavnímu tématu, tedy temnému cestovnímu ruchu a ve třetí kapitole jsou charakterizovány jednotlivé lokality temného turismu. Kapitola Trendy cestovního ruchu se zabývá definicí a vymezením druhů a forem cestovního ruchu a popisuje tři současné trendy v České republice. Zbývající dvě kapitoly jsou zaměřeny na definici temného cestovního ruchu, motivaci vedoucí k navštěvování těchto míst a s nimi spojené emoce. Dále jsou popisována místa, a to konkrétně Terezín, Internační tábor Svatobořice, Lidice, Ležáky, Javoříčko, Jáchymov a věž smrti, Věznice Uherské Hradiště, Propast Macocha a Zámek Velké Losiny. V kapitole Lokality temného cestovního ruchu jsou také zmíněna některá místa ve světě. Stručně je popsána největší jaderná nehoda v Černobylu, koncentrační tábor v Osvětimi, dům Anny Frankové v Amsterdamu, Vražená pole v Kambodži, nejznámější sériový vrah Jak Rozparovač, Les Aokigahara v Japonsku a útok na dvojčata – World Trade Center v New Yorku.

Praktická část zahrnuje zpracování návštěvnosti jednotlivých zmíněných míst v České republice a dotazníkové šetření. Dotazníkové šetření zahrnuje odpovědi jak z internetu tak i dotazování na veřejnosti. Z výsledků dotazníkového šetření jsou shrnuty závěry a následně zpracovány do grafů.

Informace k bakalářské práci jsou čerpány z dostupné literatury a z internetových zdrojů. Informace a výroční zprávy o návštěvnosti míst mi byly zaslány institucemi. Textová část bakalářské práce byla vytvořena v programu Microsoft Word a grafy v programu Microsoft Excel.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analýza temného cestovního ruchu v České republice, poměrně nové formy cestovního ruchu s velkým potenciálem. Zkoumány a analyzovány budou především lokality v České republice, práce se také zaměří na objasnění motivace účasti na této formě cestovního ruchu.

3. TRENDY CESTOVNÍHO RUCHU

3.1 Cestovní ruch

Jak tvrdí Hesková (2011, s. 7) „cestovní ruch je významný společensko-ekonomický fenomén jak z pohledu jednotlivce, tak i společnosti,“ a v posledních několika desetiletích zažívá masivní rozmach. Kypí růstem, novými aktivitami, novými destinacemi, technologiemi a novými trhy. Stále více turistů brázdí zeměkouli, díky stále rostoucí nabídce zájezdů, dobrodružných zážitků a cest „na míru“. Je považován ve světě za odvětví budoucnosti a pro většinu zemí se stal jedním z nejdynamičtějších a nejrychleji rostoucích sektorů ekonomiky. Vedle obchodu s ropou a automobilovým průmyslem patří ke třem největším exportním odvětvím ve světě. (Goeldner, 2014); (Drobná, Morávková, 2010)

3.1.1 Definice cestovního ruchu

Oficiálně přijatá definice podle organizace UNWTO zní: „Cestovní ruch zahrnuje aktivity osob cestujících do míst či přebývajících v místech, která se nacházejí mimo jejich obvyklé prostředí, a to ne déle než jeden rok, za účelem dovolené, pracovních závazků či z jiných důvodů.“ (Goeldner, 2014, s. 6)

Cestovní ruch zahrnuje rozličné skupiny lidí. Jsou to především lidé cestující na určité místo, jejichž cílem je prohlížení památek, návštěva příbuzných a přátel, potřeba změny životního rytmu, odpočinku a relaxace. Další skupinou spadající do cestovního ruchu jsou osoby, které se účastní kongresů, konferencí a jiných pracovních aktivit, a také osoby, jež odjíždějí na studijní cesty pod odborným vedením nebo pracují na vědeckém výzkumu. Tito cestující využívají k přepravě různé dopravní prostředky, od pěší turistiky až po let letadlem do města či regionu. Ať již lidé cestují autem, autobusem, karavanem, vlakem, taxíkem či na kole, vydávají se na výlet, a tudíž se podílejí na cestovním ruchu. (Goeldner, 2014)

3.1.2 Subjekty cestovního ruchu

Stálý obyvatel (rezident)

- v domácím cestovním ruchu je osoba, která žije alespoň šest po sobě jdoucích měsíců v dané zemi před příjezdem do jiného místa na dobu kratší šesti měsíců,
- v zahraničním cestovním ruchu je to osoba, která žije v zemi alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku.

Návštěvník (visitor)

- v domácím cestovním ruchu je návštěvníkem osoba, která cestuje na jiné místo v zemi svého trvalého bydliště na dobu kratší než šest měsíců,
- v zahraničním cestovním ruchu osoba cestuje do jiné země na dobu nepřekračující jeden rok, přičemž hlavní účel cesty je v obou případech jiný než vykonávání výdělečné činnosti.

Turista (tourist)

- je osoba, která splňuje kritéria návštěvníka. Účast turisty na cestovním ruchu zahrnuje alespoň jedno přenocování.

V závislosti na délce pobytu se rozlišuje

- turista na dovolené (holiday maker), který setrvává na daném místě více než určený počet nocí nebo dní,
- krátkodobě pobývajícím turistu (short – term tourist), který cestuje na dobu nepřekračující počet nocí a dní a zahrnující pobyt alespoň s jedním přenocováním.

Výletník (excursionist, same – day visitor)

- je jednodenní návštěvník, který cestuje na dobu kratší, než je 24 hodin, aniž by v navštívené zemi přenocoval, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti. (Hesková, 2011); (Indrová 2009)

3.1.3 Formy a druhy cestovního ruchu

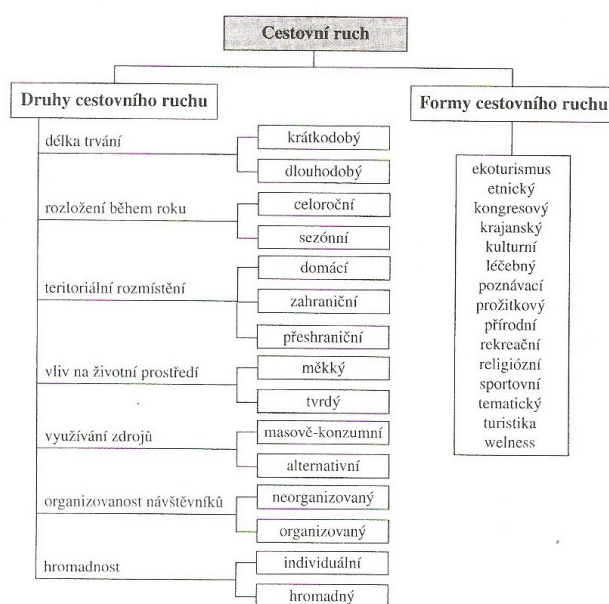
V odborné literatuře můžeme nalézt řadu různých výkladů cestovního ruchu. Dle potřeb lidí, zejména potřeba poznání v mnoha podobách, potřeba intenzivního prožitku a vzrušení, potřeba nových sociálních kontaktů, vycházejí různé konkrétní formy cestovního ruchu. Vzhledem k charakteru cestovního ruchu je typologizace velmi obtížná a její členění jsou vždy vztahována k jejímu účelu.

Zelenka a Pásková (2012) rozdělují cestovní ruch do vybraných druhů a forem (viz Obr. 3.1). Rozdělení na formy cestovního ruchu vychází z hlediska motivace účasti návštěvníků a třídění druhů cestovního ruchu je provedeno podle nejčastěji používaných kritérií

- délka trvání,

- rozložení během roku,
- teritoriální rozmístění,
- vliv na životní prostředí,
- organizovanost návštěvníků,
- hromadnost.

Obr. 3.1 Vybrané druhy a formy cestovního ruchu

(zdroj: PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2)

3.2 Současné nové trendy cestovního ruchu v České republice

Pro rozvoj cestovního ruchu je důležitá rozmanitost prostředí. Lidé cestují za poznáním nových zážitků a poznáním jiného prostředí, než na jaké jsou zvyklí. Nejedná se však pouze o přírodní rozmanitost prostředí, ale také o kulturní a sociální poznání. Zachování této rozmanitosti je jednou z podmínek rozvoje cestovního ruchu.

Mezi specifické nové formy cestovního ruchu, které se ve značné míře objevují v České republice, je možné zařadit:

- event turismus (event tourism) – účastníci jsou motivováni k návštěvě určité události mimo domov. Jedná se o významné jednorázové nebo opakující se

události omezeného trvání, které mají zvýšit atraktivitu dané akce a destinace (např. koncerty, festivaly, Formule 1, folklorní akce).

- dobrovolnický cestovní ruch (volunteer tourism) – účastníci cestují mimo místo trvalého bydliště z důvodu poskytnutí dobrovolné pomoci,
- dobrodružný cestovní ruch (adventure tourism) – hlavním motivem účastníků je dobrodružství (např. expedice v Himalájích, fotosafari v Africe),
- gastronomický (kulinářský) cestovní ruch (food tourism) – hlavním motivem je gastronomie a kulinářské zážitky. Účastníci cestují za zážitky, které jsou spojeny s konzumací, s přípravou a prezentací jídla a nápojů, seznámení se s gastronomickými tradicemi v dané destinaci.
- filmový turismus – účastníci jsou motivováni návštěvou místa spjatého s filmem, seriálem či obdobným audiovizuálním dílem,
- svatební cestovní ruch (wedding tourism, honeymoon tourism) – účastníci jsou motivováni účastí v zahraničí na svatebním obřadu. Svatební cestovní ruch zahrnuje také organizované cesty s obdobnými motivy, jimiž může být svatební cesta, zasnoubení, cesta a pobyt snoubenců, tak i cesty a pobyt svatebních hostů.
- temný cestovní ruch (dark tourism) – účastníci cestují za účelem návštěv míst spojených se smrtí, utrpením, strachem nebo smutkem,
- vesmírný cestovní ruch – účastníci mohou cestovat do vesmíru (kosmického prostoru mimo Zemi), dosáhnout stavu beztíže a vidět planetu z vesmíru. V současné době se jedná o nejnovější a nejnáročnější trend cestovního ruchu. Cestování do vesmíru organizuje vysoce specializovaná organizace disponující špičkovou technikou pro tuto činnost.
- zdravotní cestovní ruch (medical tourism) – cestování mimo místo trvalého bydliště za účelem zlepšení nebo obnovení zdraví. (Kotíková, 2013)

3.2.1 Dobrovolnický cestovní ruch

Dobrovolnický cestovní ruch (z anglického „voluntourism“) je novým trendem, který se výrazně rozvíjí mezi mladými lidmi. Účastníky mohou být také lidé v produktivním věku či senioři a zpravidla všechny spojuje touha „udělat něco dobrého“. Důvodem jejich cesty je poznání určité země při vynaložení minimálních finančních prostředků a aktivní pomoc navštíveným oblastem zejména rozvojovým zemím. Kromě cest do zemí postižených přírodní, ekologickou nebo humanitární katastrofou existují také další spojené s péčí

o ochranu a zlepšování životního prostředí, vzděláváním, pomocí při charitativních akcích či poskytnutí pomoci zdravotně postiženým a osobám drogově závislým.

Volunturismus je přitažlivý, neboť umožňuje lépe než jiné formy cestovního ruchu poznat zcela odlišné životní podmínky a jiný způsob života, než na jaký jsou zvyklí. Tím, že pracují a žijí spolu s místním obyvatelstvem, stávají se součástí jejich komunity. Jedinečnost prostředí, exotické přírodní podmínky, společné soužití s ostatními dobrovolníky a s místním obyvatelstvem může být zdrojem nezapomenutelných zážitků. Zvláště pro mladé lidi je dobrovolnický cestovní ruch příležitostí, jak získat praxi, zkušenosti ze zahraničí a zlepšení jazykových znalostí, případně možnost naučit se základům cizího jazyka.

Dobrovolnický cestovní ruch je v současnosti odvětví cestovního ruchu, které zaznamenává rostoucí zájem o tento způsob dovolené, kombinující poznávání s pomocí určitým oblastem.

V České republice existuje řada nevládních neziskových organizací, které nabízejí dobrovolnické programy. Mezi nejznámější organizace v České republice nabízející dobrovolnický cestovní ruch patří nezisková organizace INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, Hnutí Brontosaurus, Hnutí DUHA a organizace WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farms). (Kotíková, 2013); [1]

Tab. 3. 1 Dobrovolnické organizace

Název organizace	Místo (sídlo)	Počet v ČR	Program
INEX	Praha	Působí v celé ČR	Mezinárodní dobrovolnictví a mezikulturní vzdělávání
Hnutí Brontosaurus	Brno	30 organizací po celé ČR	Rozvoj osobnosti mladých lidí ve vztahu k životnímu prostředí a odklonu od konzumní společnosti
Hnutí DUHA	Brno	Působí v celé ČR	Zdravé životní prostředí pro život, pestrá příroda
WWOOF	Valeč (okres Třebíč)	61 farem v ČR	Pobyty na ekologicky hospodařících farmách
Arnika	Praha	8 poboček v ČR	Lepší životní prostředí
Česká společnost ornitologická	Praha	8 poboček v ČR	Výzkum a ochrana ptáků

Český svaz ochránců přírody a Mladí ochránci přírody	Praha	350 základních organizací, spolupráce se zahraničím	Ochrana přírody, krajiny a životního prostředí
Čmelák – Společnost přátel přírody	Liberec	Působí pouze v Severočeském kraji	Ochrana životního prostředí
Nesehnutí	Brno	Působí v celé ČR	Podpora jednotlivých kampaní, ochrana lidských práv, práce s uprchlíky
Stráž ochrany přírody	Litoměřice	5 stráží v ČR (Beskydy, České středohoří, Jeseníky, Křivoklátsko, Poodří)	Ochrana a stráž národních parků, chráněných krajinných oblastí
Greenpeace	Praha	Mezinárodní organizace, působnost ve více než 40 zemí	Ochrana životního prostředí a prosazování mírových řešení

(zdroj: [2])

3.2.2 Filmový cestovní ruch

Filmový cestovní ruch je jednou z nových forem cestovního ruchu, která nabývá v posledních letech na popularitě. Účastníci cestují do míst, která jsou spjata s určitým filmem či jiným audiovizuálním dílem. Navštěvují atraktivitu a události, které se vztahují k filmu nebo televiznímu seriálu.

Předchůdcem filmového cestovního ruchu byl literární turismus neboli cestovní ruch, jehož účastníci jsou motivováni návštěvou míst děje významných románů a dalších literárních děl, případně i rodišť a míst posledního odpočinku významných spisovatelů. V České republice patří mezi neznámější místa spjata s literaturou Babiččino údolí.

Cílená pozornost filmovému turismu je věnována od 90. let 20. století v USA a Velké Británii, kdy probíhají výzkumné studia a objevují se první definice v odborné literatuře. V české odborné literatuře se s pojmem filmový turismus či filmový cestovní ruch téměř nesetkáme. Na toto téma se objevují spíše populární články v časopisech.

Jedním ze základních motivů účasti na filmovém turismu je návštěva lokalit, které jsou zobrazeny ve filmu. Může se jednat o skutečnou lokalitu, kde se film natáčel, ale také

o lokalitu, která je vydávána za jinou. Příkladem druhé možnosti je film o Vinnetouovi, který se natáčel na území tehdejší Jugoslávie, která s americkým prostředím neměla nic společného.

Vedle toho filmový turismus zahrnuje i návštěvu filmového studia, výstavy, muzea, filmových festivalů a přehlídek, premiér apod. Návštěvy filmových nebo televizních studií jsou velmi populární. Filmový fanoušek a návštěvníci mají možnost ve dnech otevřených dveří nahlédnout pod pokličku natáčení. Mohou si prohlédnout ateliéry, studiové kulisy či kostýmní fundus. Návštěvníci se mohou zúčastnit filmového natáčení, vyfotografovat se svými oblíbenými herci apod. (Kotíková, 2013)

Tab. 3. 2 Filmové lokality vybraných českých filmů a pohádek

Film a rok natočení	Místo	Kraj
Anděl Páně (2005)	Hrad Kašperk, hrad Křivoklát, hrad Český Šternberk, Kostel Sv. Mořice	Jihočeský, Středočeský, Středočeský, Olomoucký
Ať žijí duchové (1977)	Hrad Krakovec, náměstí Jiřího z Poděbrad – Nový Knín	Středočeský
Babička (1971)	Nové Město nad Metují, kostel Nejsvětější Trojice, zámek Ratibořice	Královéhradecký
Bathory (2008)	Čachtický hrad (SK), Hrad Točnick, Telč, Hrad a zámek Hradec Králové, Hrad Pernštějn, Zámek Doudleby nad Orlicí, Hrad Buchlov, Hrad Křivoklát, Zámek Velké Losiny, Zámek Lednice, Hrad Zvíkov	Středočeský, Vysočina, Královéhradecký, Jihomoravský, Královéhradecký, Zlínský, Středočeský, Olomoucký, Jihomoravský, Jihočeský
Dědictví aneb Kurvahošigutntag (1992)	Olšany, Brno	Jihomoravský
Dešťová vila (2010)	Skanzen Kouřim, Příhrazské skály, hrad Valečov, Zubrnice	Středočeský, Liberecký, Ústecký
Habermannův mlýn (2010)	Benešov, Zámek Slapy	Středočeský
Hlídač č. 47 (2008)	Kostel Nejsvětější Trojice v Kutné Hoře, Litoměřice, Chomutov	Středočeský, Ústecký

Jáchyme, hod' ho do stroje (1974)	Zámek Štířín, Praha, Oslov, Hodětice	Jihočeský, Praha, Středočeský
Kajínek (2010)	Praha, Pevnost Mírov, Plzeň	Praha, Olomoucký, Plzeňský
Nejkrásnější hádanka (2008)	Zámek Žleby, zámek Sychrov, Zřícenina hradu Kostomlaty pod Milešovkou, Pekelné doly	Středočeský, Liberecký, Ústecký, Liberecký
Noc na Karlštejně (1973)	Hrad Křivoklát, Hrad Karlštejn	Středočeský
O princezně Jasněnce a létajícím ševci (1987)	Hrad Bouzov, zámek Průhonice, Zámek Vítkovec, Suché skály, Hrad Frýdštýn	Olomoucký, Středočeský, Liberecký
Postřižiny (1980)	Pivovar Dalešice, Studená pivovar	Vysočina, Jihočeský

(zdroj: [3])

Tab. 3. 3 Filmové lokality vybraných českých seriálů

Seriál a rok natočení	Místo	Kraj
Arabela (1980)	zřícenina Helfenburk u Bavorova, zámek Průhonice, Praha	Jihočeský, Středočeský, Praha
Nemocnice na kraji města (1977)	Praha, Most	Praha, Ústecký
Ordinace v růžové zahradě (2006)	Kolín, Praha	Středočeský, Praha
Pan Tau (1988)	Praha	Praha
Ulice (2005)	Praha	Praha

(zdroj: [3])

Nejvíce vybraných filmů, pohádek a seriálů bylo natočeno v Praze a Středočeském kraji. Díky poměrně velkému množství kulturně – historických památek, zajímavých míst a jedinečné atmosféře Praha a její okolí patří mezi neoblíbenější filmové destinace domácích i zahraničních filmařů. Mezi dalšími filmovými lokalitami převažuje kraj Jihočeský a Královéhradecký. Většina českých pohádek byla točena na hradech a zámcích, z nichž neoblíbenější je hrad Křivoklát, hrad Bouzov a zámek Průhonice.

Filmový cestovní ruch zahrnuje také filmové festivaly. Mezi nejznámější filmový festival v České republice patří každoročně pořádaný Mezinárodní filmový festival Karlovy

Vary (MFF Karlovy Vary). Jedná se o festival kategorie A, a každoročně představí na 200 filmů z celého světa. První ročník MFF Karlovy Vary se uskutečnil v roce 1946 a v současnosti je nejvýznamnějším festivalem ve střední a východní Evropě. Stojí po boku prestižních festivalů, jako jsou MFF v Cannes, Berlíně, Benátkách či Tokiu.

Dalšími filmovými festivaly jsou MFF pro děti a mládež Zlín, Febiofest v Praze, Ekofilm Ostrava, Letní filmová škola v Uherském Hradišti a MFDF Jihlava. [4]

3.2.3 Dobrodružný cestovní ruch

V současné době je zvyšující se zájem o adrenalinové zážitky a dovolenou plnou dobrodružství. Dobrodružný cestovní ruch představuje zajímavou, neobvyklou, nebezpečnou a lákavou aktivitu nebo činnost, jež působí na emoce jedince. Hlavním motivem cestování je dobrodružství, získání nových zážitků spojených s rizikem nebo kontrolovaného nebezpečí spojeného s fyzickou nebo duševní výzvou, přičemž se tyto cesty konají v přírodním nebo exotickém prostředí.

Dobrodružný cestovní ruch je nejčastěji spojován se sportovním cestovním ruchem. Sportovní cestovní ruch představuje aktivní provozování pohybových aktivit nebo také návštěvu atraktivit spojených s pohybovými aktivitami.

Tento typ cestovního ruchu se stává stále více žádaný, především u mladých lidí. V České republice se od devadesátých let začal více rozšiřovat více do podvědomí společnosti a vznikali specializované cestovní kanceláře. (Kotíková, 2013)

Tab. 3. 4 Sporty, které lze provozovat v ČR

Země	Voda	Vzduch
Tankodrom	Flyboarding	Let balónem
Zorbing	Hoverboard	Tandemový paragliding
Let na vznášedlu	Jachting	Bunge jumping
Sněžný skútr	Windsurfing	Termický tandemový
Sedmimílové boty	Aquaskipper	Motorový paragliding
Mushing	Jízda na kajaku	Tandemový seskok
Airsoft	Potápění	
Travní lyžování	Rafting	
Speleologie (jeskyně)	Aquazorbing	

Jízda na čtyřkolce		
Lyžování		
Snowboarding		

(zdroj: [5])

V České republice se také objevuje indoorová dobrodružná aktivita, tzv. indoor adventure. Nejrozšířenější je laser game – hra podobná paintballu, ale hráči místo kuliček střílejí laserovými paprsky v zatemnělé aréně s různými překážkami. Také indoor skydiving – simulátor volného pádu a simulovaný let letadlem. Nově se také objevuje parkour, který vychází z městských prvků architektury (zdi, schody, střechy). Hlavním účelem je překonat překážky ve městě, parcích, opuštěných továrnách apod. (Kotíková, 2013)

Cestovní kanceláře zabývající se dobrodružným cestovním ruchem:

- Adventura, s. r. o., Praha
- Alvarez, s. r. o., Hradec Králové
- Kavarela, s. r. o., Praha
- Livingstone, s. r. o., Brno
- Pangeo tours, a. s., České Budějovice

4. CHARAKTERISTIKA TEMNÉHO TURISMU

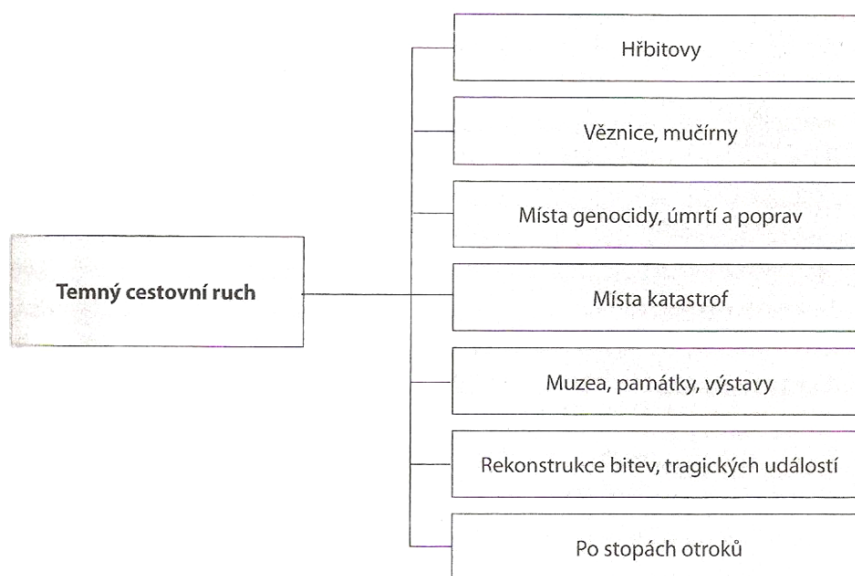
Temný cestovní ruch je produktem postmoderní doby, kdy společnost vyhledává nové destinace cestovního ruchu a s nimi spojené zážitky, poznání a vzdělání.

„Dark tourism“ z anglického překladu temný cestovní ruch byl poprvé použit v roce 1996. Používá se také spojení „Grief Tourism“ (grief = zármutek) nebo také „Black Tourism“ (black = černý). Užším pojmem je „Thanatourism“, který je často spojovaný s místy násilné smrti. (Pásková, Zelenka, 2012); [6]

Tento trend cestovního ruchu přivádí účastníky na místa spojené se smrtí, utrpením, neštěstím, strachem nebo smutkem. Turisté jsou motivováni smrtí, bolestí, strachem a emocionálním zážitkem.

V současné době můžeme rozdělit nabídku temného cestovního ruchu (viz Obr. 4.2), který znázorňuje klasifikaci produktů temného turismu. Na prvním místě jsou uvedeny „místa odpočinku“. Jedná se o hřbitovy, hroby významných osobností nebo hrobky a náhrobníky, které mají rozměr jak historický a umělecký, tak zároveň prezentují autenticitu. (např. Starý židovský hřbitov v Praze). Dalším cílem jsou věznice, mučírny a žaláře. Jedná se o atrakce, které mají bohatou historii a jsou spojené v minulosti s tresty a spravedlností (např. věznice Alcatraz, kasematy na hradu Špilberk). Kromě historických objektů vznikají i umělé „továrny na temnou zábavu“, jejichž smyslem je pouhá zábava (např. London Dungeon). K nejtemnějšímu spektru temného turismu patří místa genocidy a úmrtí. Jedná se o místa, kde je hlavním tématem genocida, hrůza a katastrofa. Hlavním aspektem těchto míst je vzdělání a připomínání. Tyto místa připomínají utrpení lidí a mají tak určitý význam ve vnímání politických dějin i současnosti. Do této kategorie patří nejen koncentrační a vyhlazovací tábory, ale také i místa poprav a návštěva bitevních polí (Osvětim, vražedná pole v Kambodži, bitva u Slavkova). Mezi další cílová místa patří cestování na místa katastrof. Cesty jsou spojeny s přírodními katastrofami nebo katastrofami vzniklými v důsledku lidské činnosti (např. Groun Zero, Pripjat'). Mezi stále vyhledávané produkty temného turismu patří muzea a výstavy. Na rozdíl od míst genocidy a míst katastrof se nemusejí nacházet přímo na místě, na kterém k události došlo. Prezentují produkty a zážitky spojené se smrtí, hrůzou a jsou zaměřeny především na vzdělání. Významným eventem temného cestovního ruchu se stávají rekonstrukce bitev. Patří mezi populární události a spojují zábavu s poznáním historie daného místa (např. rekonstrukce bitvy u Slavkova). Posledním cílem je návštěva destinací spojených s historií otroctví (např. Ghana, Libérie). (Kotíková, 2013)

Obr. 4.2 Cíle temného cestovního ruchu

(zdroj: KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6)

4.1 Motivace v temném cestovním ruchu

Turisté cestují z mnoha důvodů, které zahrnují duchovní spojení, vzdělání, společenské postavení, únik ze všedního života a kulturní obohacení. (Goeldner, 2014)

V současné době patří temný turismus mezi fenomény cestovního ruchu. Účastníci jsou motivováni mnoha faktory. Někteří mají k určitému místu osobní vztah (např. příbuzní lidí z koncentračních táborů, příbuzní obětí tragických událostí a katastrof), jiní vnímají návštěvu určitých míst jako trávení volného času a vzdělávání se. V tomto případě se účastníci prostřednictvím návštěv významných historických míst nenásilnou formou seznamují s významnými událostmi soudobé historie. Temný cestovní ruch může být pro některé účastníky i zdrojem zábavy. Turisté mohou zažít pocit strachu v uměle vybudované atrakci (např. strašidelné hrady a zámky, domy hrůzy). (Kotíková, 2013)

Obr. 4. 3 Motivace účasti na temném cestovním ruchu

(zdroj: KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6)

4.2 Emoce v temném cestovním ruchu

Veškeré lidské chování je provázeno emocemi – hněv, radost, smutek, strach, lítost, které však nemusí být vždy plně uvědomovány. Obvykle jsou to ty emoční stavy, které trvají třeba i jen krátce, ale mají určitou intenzitu. Je to jakési „pohnutí mysli“, které v nás vzbuzuje příjemné či nepříjemné pocity reakcí na určitou událost či situaci. Je ale také známé to, že dva různí lidé prožívají a vnímají stejnou situaci či událost rozdílně.

Výraz emocí chápeme jako

- impulzivní, iracionální a primitivní projevy člověka
- vnitřní, subjektivně prožívané stavy, které mají tendenci projevit se navenek v několika pozorovatelných ukazatelích a změnách mimiky, gestikulace a hlasového projevu
- jedinečný – vjem vyvolaný specifickými podněty a událostmi si můžeme znovu vybavit, ale stejné city nikoliv
- slovy jsou těžko vyjádřitelná
- podstatná role v sociálních vztazích (Slaměník, 2011); [7]

Návštěva temných míst vyvolává v lidech určité emoce. Těmi mohou být strach, úzkost, nenávist, smutek, hněv, znechucení, empatie a vztek. Všechny místa mají zvláštní, smutné

kouzlo. Energii, jež někoho dobývá, jiné ničí. Každý, kdo se odhodlá některé z míst navštívit, odchází se stejnými pocity jako ostatní. Při návštěvě temných míst, kde je hrobové ticho a lidé nemluví, většinou běhá mráz po zádech, který se zarývá hluboko pod kůži. [8]; [9]

5. LOKALITY TEMNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU

5.1 Temný cestovní ruch ve světě

Černobyl

Černobyl leží na území dnešní Krajiny zhruba 130 kilometrů severně od hlavního města Ukrajiny, Kyjeva. Město Černobyl se vrylo do paměti miliónu lidí největší jadernou havárií obří elektrárny Černobyl v historii jaderné energetiky. Jaderná nehoda vznikla v důsledku experimentu 26. dubna 1986 v 1:24 hodin ráno a zničila 4. blok jaderné elektrárny Černobyl. Experimentem se mělo zjistit, zda bude elektronický systém schopen udržet chladicí systém reaktoru v chodu i v případě ztráty výkonu. V důsledku několika vážných lidských chyb a nedodržení bezpečnostních předpisů došlo k přehřátí a zvýšení výkonu reaktoru a následovala jaderná havárie. Přičemž došlo k nejmasivnějšímu radioaktivnímu zamoření, které zasáhlo značnou část Evropy, ale hlavně především Ukrajinu, Bělorusko a Rusko.

Místo největší jaderné nehody na světě dnes budí velký zájem turistů z ciziny, právě díky postapokalyptickému pohledu na zničenou a pustou krajinu. Vstoupit do krajiny Sovětského svazu roku 1986 tak vyvolá dojem putování časem. (Evans, 2011); [10]; [11]

Pripjat'

Město Pripjat' bylo spolu s městem Černobyl vybudováno pro zaměstnance jaderné elektrárny. Město se nachází 2 kilometry od jaderné elektrárny a bylo založeno v roce 1970. Přezdívalo se mu „město mladých“ pro nízký věkový průměr obyvatelstva. Černobylská elektrárna byla k Pripjati i zaměstnancům velmi štedrá, a proto kvalita bydlení, nabídka služeb i mzdy byly na tehdejší dobu silně nadprůměrné. V době havárie zde žilo téměř 50 000 lidí. Dnes je přezdívané „město duchů“ zcela opuštěné a stalo se vyhledávaným místem turistů mířících do černobylské oblasti. [12]; [13]

Osvětim

Osvětim se nachází v blízkosti polského města Oświęcim. Na rozkaz Heinricha Himmlera dne 27. dubna 1940 zde byl v bývalých kasárnách polské armády založen koncentrační tábor Osvětim I. V roce 1941 byl rozšířen o tábor Osvětim II – Birkenau. Během pěti let zde bylo zmařeno 1,2 až 1,6 milionu lidských životů, především Židů z Polska, Francie, Nizozemí, Belgie, Jugoslávie a ze Slovenska. Vězňové koncentračního tábora byli trestáni nejkrutějšími způsoby (popravy u tzv. černé zdi), bezohledně byli využíváni k častým

prováděním lékařských experimentů nacistickými lékaři, vykonávali otrockou práci a mnoho vězňů bylo masově vyvražděno (plynové komory) a poté spáleno. Osvětim se tak stala největším koncentračním a vyhlazovacím táborem během druhé světové války. K osvobození došlo 27. ledna 1945 Rudou armádou. [14]

27. ledna 2015 v Polsku, v ČR a jinde na světě proběhla vzpomínka 70. výročí osvobození největšího německého koncentračního tábora Osvětimi. Všichni přeživší i političtí představitelé z celého světa se vydali k památníku, kde uctili zesnulé zapálením svíček. [15]

Dům Anny Frankové v Amsterdamu

Tento dům, z něhož se stalo významné amsterdamské muzeum, sloužil za druhé světové války jako úkryt židovské rodiny Frankových. Dům se nachází v zadním traktu firmy, kterou vlastnil Otto Frank. Ten zde od roku 1942 do roku 1944, kdy byl prozrazen, ukrýval svou rodinu a přátele. Anna, jeho mladší dcera, si po dobu dvou let vedla deník a vyličila v něm život každodenní nouze a strachu z prozrazení. Deník zůstal ve skrýši a po válce byl objeven a vydán Anniným otcem. Její deník se stal světovým bestsellerem. (Brügge, 2013); (Riggot-Müller, 2014); [16]

Vražedná pole v Kambodži

Vražednými poli v Kambodži jsou nazývána místa, kde bylo za vlády Rudých Khmerů zabito a v masových hrobech pohřbeno velké množství lidí. Vláda Rudých Khmerů, kterou komunisté přejmenovali na Demokratickou Kampučii, patří bezesporu mezi nejtragičtější období v historii této asijské země. Mezi lety 1975 – 1979 za občanské války přišlo o život více jak jeden a půl milionu obyvatel Kambodži. Brutální režim bez rozpaků násilně rozděloval rodiny, obyvatelé měst byli přesídleni na venkov, kde vykonávali otrockou práci 12 – 16 hodin denně. Byly uzavřeny hranice, zrušen trh, peníze a školy. V čele Rudých Khmerů stál hlavní představitel Pol Pot, který je někdy popisován jako Hitler Kambodže.

Jednou z nejznámějších připomínek nelidského řádění Rudých Khmerů je věznice v hlavním městě Kambodži. (Zelenda, 2009); [17]

Jack Rozparovač

Jeden z nejznámějších sériových vrahů v londýnském East Endu, též zvaný „Vrah z Whitechapu“, má na svém kontě jen pět vražd spáchaných během dvanácti týdnů. Poprvé udeřil 31. srpna 1888 a jeho oběti byly prostitutky, kterým vždy prořízl hrdlo a odebral

vnitřnosti. Několika obětím odřízl i části těla, které vždy ležely u těla spolu s vnitřnostmi. Avšak vždy nějaká vnitřnost chyběla a nikdy se nenašla. Existují stovky teorií, vraždy této legendy dodnes fascinují stovky profesionálů i amatérských detektivů, byť uběhlo dvanáct desítek let, a Jack Rozparovač zůstává stále prchavou, neurčitou postavou. Záhada neznámého Jacka Rozparovače fascinuje každý rok také tisíce turistů, kteří do Londýna přijíždějí a vydávají se do míst, kde páchal ohavné činy. (Crow, 2010); (Marlowe, 2009)

Les Aokigahara

Les Aokigahara, též zvaný „Les sebevrahů“ nebo „Les smrti“, leží na úpatí posvátné japonské hory Fudži. Od šedesátých let 20. století je poutním místem sebevrahů. Japonské úřady zde každý rok najdou asi stovku lidí, kteří tu spáchali sebevraždu a další stovky se o ni alespoň pokusí. Aokigahara patří na seznamu míst, kde dojde k nejvíce sebevraždám, na druhé místo. Na prvním místě je most Golden Gate v San Franciscu. Aokigaharský les je vyhledávaným turistickým hitem. Z větví tu visí zbytky provazů se smyčkami, opasky, pod kmeny stromů jsou boty a další němí svědkové osobních tragédií. [18]; [19]

Ground zero – World Trade Center

Po dobu 28 let tvořila elegantní dvojice mrakodrapů World Trade Center nedílnou součást newyorského panoramatu a byla symbolem ekonomických úspěchů města i milovanou turistickou atrakcí. 11. září 2001, když tisíce lidí začínalo uvnitř svůj pracovní den, došlo ke katastrofě. Do 110patrových dvojčat narazila dvě unesená letadla a poté, co je zaplavily kotouče ohně a dýmu, se zřítila. Pod troskami přišlo o život na 3000 osob, včetně hasičů, policistů a záchránců.

Na památku a čest obětí teroristického útoku 11. září 2001 a 1993 při bombovém útoku byl postaven památník. Památník tvoří dvě velké nádrže umístěné v základech věží s uměle vytvořenými vodopády. Jména obětí z roku 1993 a 2001 jsou zapsána do bronzových desek, které lemují památník. Jedná se tak o připomenutí největší ztráty životů v důsledku cizího útoku. (Cook, 2004); (Durham, 2014); [20]

Mezi další nejznámější místa temného turismu patří Arlingtonský hřbitov ve Spojených státech amerických, Památník Hirošima v Japonsku, Pearl Harbour na Havaji, Hrad Bran v Rumunsku a London Dungeon ve Velké Británii.

5.2 Temný cestovní ruch v České republice

Tato kapitola je zaměřena na nejznámější místa temné turistiky v České republice. Jedná se o místa spjaté s 2. světovou válkou, místa za totalitní moci a historickou památku z doby 15. a 16. století.

5.2.1 Terezín

Pevnost Terezín

Město Terezín založil v druhé polovině 18. století císař Josef II. jako pevnost střežící přístupy do Čech. Jméno dal městu na památku své matky Marie Terezie. V roce 1782 mu byl udělen statut svobodného královského města. Pevnost nebyla však nikdy přímo využita k boji a nesplnila své původní poslání. Život města a součást jeho opevnění, tzv. Malá pevnost, byl spjat v 19. století s vojenskou a politickou věznicí. Nejtragičtější období v dějinách města představuje 2. světová válka. Němečtí okupanti udělali z Terezína největší koncentrační tábor v českých zemích. Tento sběrný a průchozí tábor byl určen především pro Židy z Protektorátu Čechy a Morava, později také pro Židy z Německa, Rakouska, Nizozemska, Dánska a Slovenska.

Pevnost Terezín byla obehnaná opevněním hvězdicovitého tvaru opatřený šesti branami. Důvody pro volbu tábora v Terezíně byly jednak možnost jeho snadné ostrahy, daná pevnostními valy a jeho geografická a i z hlediska dopravy výhodná doprava. (Adler, 2006); [21]; [22]

Osud Židů

Omezování práv židovských občanů začalo ihned po rozbití Československa 14. a 15. března 1939 vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava. Tato událost byla pro Židy signálem varujícím před nebezpečím. Po zřízení Protektorátu se Židé ocitli v pasti, z níž dostat se bylo obtížné. Od června 1939 byl postupně zajišťován majetek, židovské podniky byly vyvlastněny nebo uzavřeny. Židé byli propuštěni ze všech zaměstnání, měli zakázaný vstup na některá veřejná místa, nesměli navštěvovat divadla a kina, nesměli navštěvovat mnohé restaurace, byla pro ně vyhrazena zvláštní místa v hromadné dopravě, nakupovat mohli jen pár hodin denně jen vybrané potraviny. Nejtvrdším opatřením, platným od 19. září 1941, bylo Heydrichovo nařízení o označení Židů žlutou hvězdou. V říjnu 1941 byly zahájeny systematické deportace Židů z území protektorátu do Lodže. V rámci likvidace židovského

národa, nazývané také „konečné řešení židovské otázky“, bylo rozhodnuto shromáždit Židy z Čech a Moravy do Terezína. První transport dorazil do města 24. listopadu 1941. Za necelé čtyři roky pak terezínským ghettem prošlo více než 140 000 dospělých a dětí z českých zemí. Terezínské ghetto přijímalo také početné transporty z ciziny. Celkem prošlo ghettem více než 140 000 dospělých a dětí a na 35 000 jich zde zahynulo. 8. května 1945 byl Terezín osvobozen od nacistů Rudou armádou. (Adler, 2006); (Kostková, Votoček, 1980); [22]

Památník Terezín

V květnu v roce 1947 byl zřízen Památník Terezín v místech utrpení desetitisíců lidí. Jeho posláním je uchovávat památku obětí v letech nacistické okupace. Památník zahrnuje výstavy, které přibližují život v ghettu, Muzeum ghetta a Magdeburské kasárny. V blízkosti se také nachází Národní hřbitov. [22]; [23]

5.2.2 Internační tábor Svatobořice

Historie tábora

V roce 1914 vznikl na dnešním území obce Svatobořice – Místřín uprchlický tábor, který ve své existenci postupně sloužil různým účelům. V letech během první světové války se stal tábor, bývalé pole velkostatku zastavěné zděnými domy, přístřeším pro více než sedm tisíc válečných uprchlíků z Haliče a Bukoviny. Od roku 1919 tábor sloužil uprchlíkům z Ukrajiny i vystěhovalcům z táborů již dříve rozpuštěných. Svatobořický tábor nezůstal opuštěný ani na krátkou dobu. (Kux, 1995); (Kux, 2008)

V meziválečném období první republiky v roce 1921 byl tábor jakousi přestupní stanicí, přes kterou odcházeli lidé, především ze Slovenska a Zakarpatské Ukrajiny, do zámoří za lepším výdělkem. Zároveň sloužil jako zdravotnická stanice pro vystěhovalce a příležitost nových pracovních míst pro práci v táboře. V letech 1929 – 1933 zasáhla tábor hospodářská krize, která měla za následek zrušení vystěhovalecké stanice v prosinci 1933. Od roku 1936 zde sídlila policejní stanice, tehdy četnická. V době Protektorátu Čechy a Morava byla táboru přiřknuta nesmutnější úloha za dobu jeho fyzické existence. V roce 1939 válečné a politické události vyústili v německou okupaci a byl zde zřízen internační tábor pro příbuzné osob české národnosti, které za války uprchli do zahraničí. Vše vyvrcholilo 27. května 1942, kdy byl spáchán atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha. Atentát rozpoutal období nesvobody a bestiálního teroru. (Čvančara, 2013); (Kux, 1995); (Kux, 2008)

Internační tábor Svatobořice od roku 1942

17. září 1942 se v bytech více než tisíce občanů objevilo gestapo. Proběhla naplánovaná masová zatýkácká akce „E“¹, kdy bylo během několika dnů v Čechách a na Moravě gestapem zatčeno přes 1700 osob, které byly převezeny do internačního tábora Svatobořice. Tábor byl obehnan vysokým dřevěným plotem i ostnatým drátem a střežen strážními věžemi. Počet internovaných osob postupně narůstal. V táboře bylo kromě asi dvou tisíc dospělých vězňů, Židé, uprchlíci a vězni z Uherského Hradiště i 48 dětí ze zámku Jenerálky. Jednalo se o děti rodičů zatčených německou státní policií od roku 1942. Do Svatobořic byly převezeny v dubnu 1944. Internovaní zažili mnoho utrpení, ačkoliv útrapy nedosáhly takových násilností jako v koncentračních táborech. Muži pracovali v táboře na stavbách nových domů nebo na stavbě železniční vlečky. Ženy z tábora byly především zaměstnané v krejčovně a prádelnách. V roce 1944 byla v táboře zřízena pobočka Zbrojovky Bojkovice. Kromě dospělých zde musely pracovat i děti, a tak se podílet na výrobě ručních granátů a zapalovačů. (Čvančara, 2013); (Kux, 1995); (Kux, 1995)

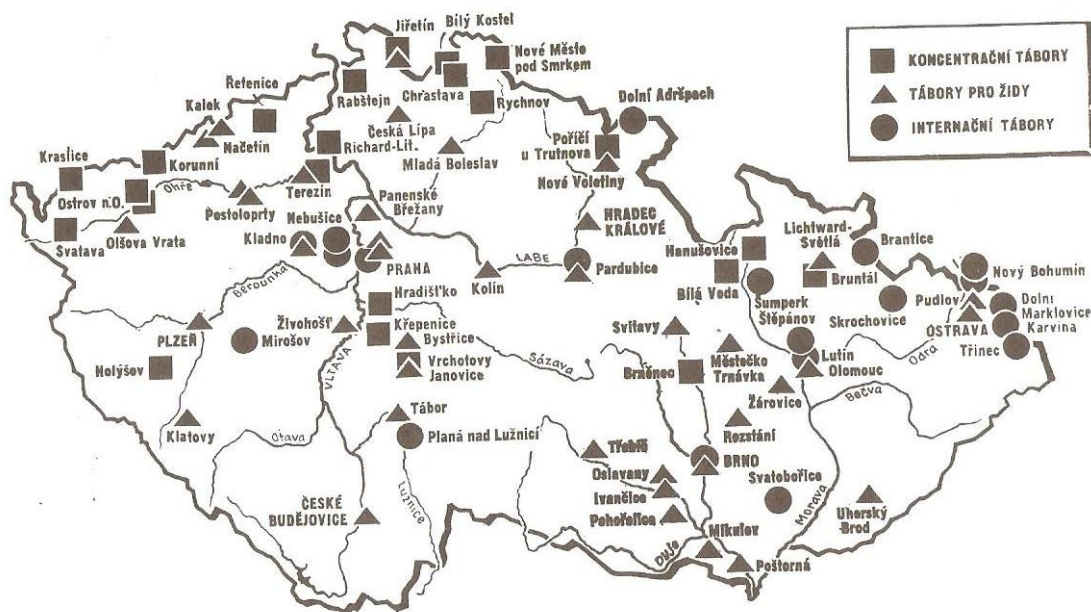
Dne 12. dubna 1945 přijelo gestapo a většina internovaných byla propuštěna na svobodu. Svatobořice byly osvobozeny sovětskou armádou dne 19. dubna 1945. Od roku 1945 zde bylo zřízeno internační středisko a starobinec pro Němce a kolaboranty. V roce 1950 byl tábor zrušen. (Kux, 1995)

Internační tábor Svatobořice byl jediným táborem v okupovaných Čechách a Moravě. Tábořem za celou dobu působení až do jeho rozpuštění prošlo na tři tisíce vězňů, čili neměl charakter vyhlazovacího tábora. Část zatčených ukončila svou životní pout' v Osvětimi, Terezíně či jiných koncentračních táborech. Na památku tisíce vězněných lidí je na kraji obce u silnice na Kyjov vybudován malý, nenápadný pomník. (Kux, 2008)

---

¹ Akce „E“ – akcion emigranten

Obr 5. 4 Mapka nacistických táborů v době 2. světové války v Protektorátě Čechy a Morava

(zdroj: KUX, Jan. *Internační tábor Svatobořice*. Klobouky u Brna: F. Ráček a J. Kux, 1995. ISBN 80-901892-1-0)

5.2.3 Lidice

Historie obce Lidice

Obec Lidice se nachází 8 km východně od Kladna. První historická zmínka o středočeské obci Lidice je z roku 1318. Obec Lidice byla známá školou s ústředním topením, byla první tohoto druhu v Čechách, a také obcí rozvíjející průmyslový podnik s černým uhlím. Obec od 2. poloviny 19. století rozkvétala a počet obyvatel se z původního počtu 270 obyvatel se zdvojnásobil. Tragickou změnu připravila Lidicím německá okupace v době Protektorátu Čechy a Morava. Po atentátu na Reinharda Heydricha 27. května 1942 se rozpoutal teror nacistů proti nevinnému civilnímu obyvatelstvu. (Kux, 2008); [24]

Vypálení obce Lidice

Po atentátu na jednoho z nejmocnějších a nejzlovolnějších mužů Hitlerovy říše, R. Heydricha, se objevilo podezření, že v obci měli žít příbuzní atentátníků. Přestože nebyly nalezeny žádné kompromitující materiály a zbraně, které by domněnku potvrdily, nacisté potřebovali vykonat akt pomsty za smrt R. Heydricha. Bylo proto rozhodnuto, že tento

brutální čin bude uskutečněn na obyvatelích obce Lidice, jako výstraha pro celý český národ. Osud obce se začal naplňovat 10. června 1942 několik hodin po půlnoci. Dle rozkazu K. H. Franka byla obec obklíčena a začala být vyklížena. Úkolem nacistů bylo zastřelit všechny dospělé muže od 15 let, všechny ženy byly následně deportovány na doživotí do koncentračního tábora Ravensbrück a do Terezína, děti byly shromážděny, několik jich bylo odesláno na poněmčení, většina do Lodže. Obec byla vypálena a srovnaná se zemí a veškeré zmínky o obci měly být zlikvidovány. Záměr o vymazání však nevyšel, na počest Lidicím byla řada obcí přejmenována jejich jménem.

V roce 1947 byl 300 metrů od původní vesnice položen základní kámen nových Lidic. Za pomoci dobrovolníků byla vybudována vesnice o 150 domcích s obecním úřadem, poštou a obchodním centrem. (Stehlík, 2007); [24]; [25]

Památník

Na památku vypálení obce, ve které žilo 503 obyvatel, byl postaven Pomník dětským obětem války a Sad míru a přátelství. Během krvavého konce bylo zastřeleno 173 mužů, ženy převezeny do táborů a ze 105 dětí přežilo 17. Obětmi nacistického vraždění se tak stalo 340 lidických občanů.

První připomínkou vypálení Lidic se na území bývalé obce stal pomník, který byl postaven v roce 1943 Rudou armádou. V roce 1947 došlo k úpravě pietního místa a byl postaven památník s muzeem. Mezi pietním územím a vesnicí byl v roce 1955 otevřen Sad míru a přátelství, kde jsou vysázeny keře a růže.

Pomník dětským obětem, bronzové sousoší lidických dětí, byl dokončen po několika úpravách v roce 2000. Sousoší je vytvořeno v životní velikosti 42 dívek a 40 chlapců zavražděných v roce 1942. [24]; [26]

5.2.4 Ležáky

Historie osady Ležáky

Osada Ležáky, nazývané podle potoka Ležák, leží u obce Miřetice na Chrudimsku. První historická zmínka pochází z roku 1714, kdy byl zmíněný nejstarší objekt mlýn. Osadu tvořilo osm domků, devátým byl mlýn a žilo zde 52 obyvatel. Tak malá osada nemohla tvořit správní či ekonomický celek, život obyvatel tak závisel na spolupráci s okolními obcemi Dachovem, Miřeticemi a Včelákovem. Ležáčtí muži pracovali v blízkých lomech, ženy

tvořily výšivky a v období žní pomáhaly sedlákům. Osada prosperovala až do zřízení Protektorátu Čechy a Morava, kdy začal krutý příběh osady a mlýna na Vysočině. (Kux, 2008); (Kyncl, 2009); [27]

Vypálení osady Ležáky

Dne 10. června 1942 byla vypálena obec Lidice a o čtrnáct dní později, 24. června 1942, stihl podobný osud i osadu Ležáky. Po uskutečnění atentátu na zastupujícího protektora Reinharda Heydricha, bylo vyhlášeno období nelítostného teroru. Pátrání po atentátnících vedlo nacisty mylně do Lidic, které následně vypálili. 16. června 1942, kdy se udal jeden člen parašutistů, probíhá masová vlna zatýkání a výslechů na příslušníky odboje v okolí osady Ležáky. Obyvatelé z ležáckého mlýna poskytovali vysílačce Libuši a parašutistům, příslušníkům československé armády ve Velké Británii, úkryt téměř šest měsíců. Úkolem vysílačky bylo udržovat spojení s Londýnem a pomáhat odboji. Po udání byla vysílačka ihned převezena, avšak osud osady Ležáky nijak nebyl ovlivněn. Ve středu 24. června 1942 vjela ozbrojená kolona gestapa do vesničky Ležáky. Všechny obyvatele odvezli do Pardubického zámku, kde zavraždili 18 žen a 15 mužů. Všech 13 dětí odvezli do Prahy, poté do internačního tábora v Lodži, případně do dětského domova. Vesnička nesoucí název Ležáky byla zapálená a následně srovnaná se zemí. Příbuzní všech parašutistů a jejich spolupracovníci z blízkosti Ležáků, nebo z pardubického regionu, byli hromadně popraveni 24. října 1942 v koncentračním táboře Mauthausen. Ostatní byli převezeni do koncentračních táborů Osvětim, Buchenwald a Ravensbrück. Tato akce měla důrazně informovat československý zahraniční odboj o úspěšném pátrání a likvidaci jednoho z úkrytů parašutistů. (Kyncl, 2009); [28]

Památník

V místě vypálené vesnice se tyčí památník. Na místě původních domů stojí na památku obětem náhrobky se jmény a číslem popisným. Půdorysy zničených domů jsou osazeny žulovými obrubami. Největší stavbou je budova památníků, kde mohou návštěvníci zhlédnout dokumentární film o Ležácích, a také repliku vysílačky Libuše, z níž byly odesílány zprávy do Londýna. [29]; [30]

5.2.5 Javoříčko

Historie Javoříčka

Druhá světová válka významným způsobem zasáhla i naše území. Javoříčko je obec v Olomouckém kraji s kořeny sahajícími do roku 1348, kterou poznamenala nelidská krutost pouze několik dnů před koncem války.

V roce 1938 se usadila v blízkosti Bouzova, nedaleko od Javoříčka, německá vojska. Okupace začala na javoříčské obyvatele postupně doléhat až v roce 1939, kdy se stalo díky své poloze jednou z důležitých základů partyzánské skupiny Jermak – Fursenko. Partyzáni měli v obyvatelích a na všech ostatních základnách, kde operovali, spolehlivé pomocníky a průvodce. Ukrývali se v místních jeskyních, které jim sloužily jako úkryt proti německým vojákům. Mimo akce zaměřené k ničení nepřátel prováděli partyzáni zastrašovací akce jako výstrahu pro příliš hovorné obyvatele, jinak hrozilo prozrazení. Byl to podivný zákrok, který vyvolal spíše strach a odpor než další dobrovolnou podporu partyzánů. Postupně začalo narůstat napětí, až do dne 9. dubna 1945, kdy jeden z členů skupiny Jermak zastřelil tři obyvatele Javoříčka. Další na řadě byla skupina zajatých Arměnců a rovněž Václava Dostála. Po zapálení hájovny zastřelili další lidi. Partyzáni museli vzhledem k této tragédii Javoříčko opustit. Avšak docházelo k návštěvám Javoříčka partyzány i nadále. Dne 5. května 1945 se vydal oddíl SS, určený k likvidaci partyzánských skupin, na průzkum okolí Bouzova. Cesta je svedla k Javoříčku, kde došlo okolo desáté hodiny večer ke střetu s partyzánskou skupinou. Druhý den ráno došlo k obklíčení Javoříčka německým komandem. Příslušníci komanda postupně vyháněli z domů obyvatele, drancovali a vypalovali příbytky granáty. Požár zničil téměř celou vesnici a ženy a děti vyháněli za vesnici. Muže stříleli před hořícími domy, někteří uhořeli v domech, nebo byli zastřeleni při obklíčování Javoříčka. Nacisté zavraždili v Javoříčku celkem 38 mužů. (Hanzlíková, 2009); (Bartoš, 2010); [31]

Památník

Z původních budov zůstala zachována jen hájovna, kaplička, škola a jeden obytný dům. Nyní žije v nově postavených domech několik desítek obyvatel. Javoříčko se stalo poutním místem a zároveň také turistickým cílem. Na památku obětí vypálení Javoříčka je zde zřízen památník, který se stal roku 1978 národní kulturní památkou. Pietní místo doplňuje naučná stezka Špraněk a Javoříčské jeskyně objevené v letech 1937 až 1938. (Hanzlíková, 2009); [32]

5.2.6 Jáchymovské peklo a věž smrti

Poválečný vývoj Československa

Vývoj československé společnosti v poválečném období znamenal výrazný historický přelom v dějinách. Do evropské politiky vstoupily dvě nové velmoci – Sovětský Svaz a Spojené státy americké, které spolu bojovaly za účelem porážky nacistického Německa. Po porážce Německa mezi velmocemi vznikly dva protichůdné bloky. Československo po druhé světové válce zaznamenalo změny nejen v politické, ale také v sociální a hospodářské sféře. Dne 26. května 1946 se konaly demokratické parlamentní volby. Ve volbách zvítězila komunistická strana s téměř 40% hlasů a poprvé v historii Československé republiky se dostala do vlády. Během vlády došlo k odsunu německého obyvatelstva z československého pohraničí, což zároveň znamenalo i hospodářské problémy. Nejvýznamnějším zásahem do hospodářství byla kolektivizace² a znárodnění průmyslu, dolů a finančních institucí. Za vlády KSČ³ od roku 1948 docházelo k pronásledování a zavírání politických odpůrců. Kolo různých politických procesů s politickými elitami a duchovními zajišťovala StB⁴. K tomu, aby byl občan obviněn, nemusel spáchat žádný trestný čin, stačilo pouhé podezření, že čin může spáchat. Mnoho bývalých západních vojáků, politiků, kněží, živnostníků a dělníků mizelo za branami věznic a pracovních táborů. [33]; [34]

Vězení a pracovní tábory v Československu

Československé vězeňství bylo specifické založením uranových pracovních táborů. Odsouzení vězni byli posíláni na doživotí nebo na několik let do věznic a pracovních táborů rozesetých po celé České republice. Pracovní tábory se nacházely především v Čechách. Tábory se nacházely na Slavkovsku, Příbramsku. Těžištěm byl Jáchymov, kde nechala vládnoucí strana rabovat nepředstavitelné národní bohatství – uranovou rudu. Uranová ruda v letech 1945 – 1947 pomohla překlenout kritické období projektu výroby sovětských atomových zbraní. (Pluskal, 1998); [35]

Jáchymov

Jáchymovské tábory vznikly přestavbou zajateckých táborů postavených koncem války a používaných po roce 1945 pro ubytování německých válečných zajatců. V roce 1946 byl zřízen národní podnik Jáchymovské doly, který podléhal utajení a ochrany a jehož veškerá

---

² soustředění většiny zemědělské půdy do tzv. jednotných zemědělských družstev

³ Komunistická strana Československa

⁴ Státní bezpečnost

produkce putovala do Sovětského svazu. Vhodnou pracovní silou, která by byla schopna ve velmi těžkých pracovních podmínkách dolovat smolinec, byli vězni. Odsouzenec za trestné činy postupně nahrazovali lidé odsouzení za svou politickou neloajalnost. (Šedivý, 2013); [36]

Jáchymovské doly měly několik pracovních táborů, které byly velmi podobné nacistickým koncentračním táborům. Názvy táborů byly většinou odvozovány od názvu dolů, na kterých vězni pracovali. Mezi nejtvrdší jáchymovské tábory položené ve výšce tisíce metrů na hřebenech Krušných Hor patří Tábor Barbora, Nikolaj, Eliáš I, Eliáš II, Rovnost, Svornost a Mariánská. (Šedivý, 2013)

Režim v táborech byl v dobách intenzivní těžby na hranicích udržení fyzické existence. V roce 1953 zde pracovalo přes 15 000 vězňů. Vězni pracovali v uranových dolech, kde byli vystaveni nebezpečnému záření a vdechovali do plic radon a prach z odstřelené skály. Stravování bylo zároveň nedostačující, jeden krajíc chleba a teplá voda, které mělo za následek vysílení vězňů. Vězňům navíc komplikovaly život přírodní podmínky, kruté zimy s vysokou sněhovou pokrývkou. Během zimy byla hygiena katastrofální. Teplá voda tekla jen krátce po rozdávání jídla, pouze na umytí šálků. Společné umývárny byly na otevřeném prostranství, chráněné před deštěm a sněhem, avšak v zimě voda vždy zamrzla. Ošacení politických vězňů bylo také zoufalé. Při příchodu dostal každý opotřebované kožené boty, jedny kalhoty, jednu košili, spodní prádlo, vestu bez rukávů a vestu s rukávy a čepici. Domy v táborech byly z cihel či tvárnic, podlaha byla dřevěná, z betonu nebo z udusané hlíny. Tábory byly ohraničeny koridory z ostnatého drátu vysokého asi 2,5 metru, mezi vnitřním a vnějším oplocením se nacházel prostor vysypaný pískem. V rozích a uprostřed oplocení byly postaveny strážné věže vysoké šest metrů, které byly vybaveny reflektory a kulomety. Když napadl sníh, byly koridory prošlapávány vězni, aby se nikdo nemohl skrýt v závějích. (Šedivý, 2013); [35]

Věž smrti – ELKO

Zvláštním táborem byl tábor zvaný „L“ ve Vykmánově, kterému se také říkalo Věž smrti. Malý tábor „L“ tvořily pouze čtyři baráky. V jednom z nich bylo umístěno velitelství, v druhém kuchyně. Vězni obývali dva baráky, kdy počet vězňů nepřesahoval 300. Do toho prostředí byli posíláni lidé odsouzení k trvalé ztrátě zdraví stálým ozařováním a pracovali bez ochranných prostředků. V tomto táboře se drtila čistá uranová ruda, tudíž vězni bezprostředně

přicházeli do styku s radioaktivitou, zatímco v ostatních táborech se vězeň setkával s přímým zářením pouze tehdy, když narazil na rudnou žílu. (Šedivý, 2013); [35]

Jáchymov dnes

Přes 60 tisíc vězňů prošlo v letech 1948 až 1961 uranovými doly v Jáchymově. Dnes je Jáchymov zanedbané ospalé městečko. Minulost tu připomíná těžní věž nad dolem Svornost, který zásobuje místní lázně vodou, kde pracují zde civilní zaměstnanců. Hornický spolek Barbora, založený v roce 1996, vybudoval v okolí Jáchymova historickou naučnou stezku Jáchymovské peklo. Tato stezka má turistům připomínat tehdejší vládnoucí dělnickou třídu. (Pluska, 1998); [36]

5.2.7 Věznice Uherské Hradiště

V roce 1855 se objevila myšlenka vybudovat novou věznici mimo střed města z důvodů jak kapacitních, tak i humanitárních. V roce 1884 se komise dohodla s městem o umístění v lokalitě, na níž dodnes věznice stojí. Se stavbou věznice se začalo v roce 1892 a trvala pět let. Neblaze proslulým obdobím věznice se stala první polovina 50. let 20. století, kdy zde trpěla řada nevinných nebo politicky nepohodlných osob.

V padesátých letech 20. století, v době politických procesů inscenovaných komunistickou mocí se stala věznice v Uherském Hradišti místem utrpení, mučení a smrti stovek lidí z řad politické opozice i lidí zcela nevinných. Politické procesy byly připravovány důkladně státní bezpečností. Obvinění byla konstruována a oběti byly nuceny se naučit nazpaměť scénář procesu a byly odsouzeny co k nejvyšším trestům. Politické procesy byly namířené proti všem složkám společnosti a nevyhnuly se ani představitelům církevních řádů, vysokým školám a ani představitelům komunistické strany. Řada odsouzených lidí byla převezena do uranových dolů a do věznic. [37]; [38]

Řada odsouzených lidí byla převezena do hradištské věznice. Ve věznici probíhaly výslechy vězňů především v nočních hodinách. Vězni byli bití, trýzněni hladem a žízní a bylo jim vyhrožováno smrtí příbuzných. Ti, kteří nespolupracovali s vyšetřovateli, byli předáni do samoty, kde byli v poutech a museli neustále chodit bosí po betonu. Nejtěžší případy byly odváděny na tzv. „třícítku“. V tomto křídle bylo s vězni zacházeno nejtvrdějším způsobem. Také hygiena vězňů byla katastrofální. Koupání bylo po mnoha měsících a oblečení se téměř nepralo. A také strava byla podávána nekvalitní. [39]

Během doby fungování věznice bylo v jejím areálu popraveno několik desítek lidí. Věznice fungovala do roku 1960, pak zanikla při reorganizaci státní správy, kdy byl krajský soud přesunut z Uherského Hradiště do Brna. Nyní patří rychle chátrající památka do vlastnictví státu a je dlouhá desetiletí zcela opuštěná. V současnosti je cílem města získat od státu finanční prostředky na rekonstrukci dominantní památky. Záměrem je zřízení pietního místa a umístění muzejní části v areálu bývalé věznice. [38]; [40]

5.2.8 Propast Macocha

Propast Macocha je monumentální součástí Punkevních jeskyní, které leží v severní části Moravského krasu. Propast se svou hloubkou 138,5 metrů řadí mezi největší propast svého druhu v České republice a i ve střední Evropě. Horní část propasti je dlouhá 174 metrů a široká 76 metrů. Na horním a dolním okraji propasti jsou dva vyhlídkové můstky. Horní je umístěn v nejvyšším bodě a dolní můstek se nachází nad spodní částí propasti, z něj je vidět na dno propasti, které je ve dne ozářeno slunečním světlem a proto je řazena do kategorie propastí "Light hole". Propast Macocha vznikla postupným řícením stropu velké jeskyně. Jejím dnem protéká říčka Punkva, která mizí do podzemí a protéká Punkevními jeskyněmi. Propast je lokalitou unikátních rostlinných společenstev, právě díky svému inverznímu mikroklimatu, stále nízké teplotě a vysoké vlhkosti.

První písemná zmínka o propasti je ze 17. století, kdy zároveň dostala jméno podle pověsti. (Zajíček, 2008); [41]; [42]

Pověst z roku 1793

V nedaleké vesnici Vilémovice žil vdovec s malým synkem. Když se podruhé oženil, přivedl synkovi novou matku a později i bratříčka. Hospodářství jen vzkvétalo a sedlák byl opět šťastný. Zatímco sedlákův syn byl zcela zdravý, na jeho nevlastního bratra přišla nemoc. Macecha proto svého nevlastního syna nenáviděla a poslechla bábu kořenářku, která ji předpověděla, že pokud zemře, její syn se uzdraví. Vylákala ho do lesa na jahody, kde ho svrhla z okraje propasti dolů. Chlapec se šťastnou náhodou zachytil za větvě stromů a volal o pomoc. Macecha se vrátila domů a našla svého syna mrtvého. Jeho tělo vzala do náruče, vrátila se k propasti a vrhla se do její temné hlubiny. Chlapce uvězněného na větvích zachránil jeho otec. (Zajíček, 2008)

V propasti Macocha někteří lidé stále dobrovolně ukončují svůj život. Od počátku 30. let 20. století spáchalo skokem sebevraždu více jak 85 lidí. Propast Macocha láká ke svým

okrajům nejen sebevrahy, ale také přitahuje dobrodruhy, mezi nimi i básníky, spisovatele a malíře. [42]

5.2.9 Zámek Velké Losiny

Zámek Velké Losiny leží na dolním okraji obce Velké Losiny a patří mezi nejkrásnější ukázky moravské renesanční architektury. V místech dnešního zámku stála původně vodní tvrz v gotickém slohu. Zásadní změna přišla na konci 15. století, kdy losinské panství získali Žerotínové, tehdy nejbohatší moravský rod. Po roce 1560 zahájil Jan mladší ze Žerotína výstavbu zámku. Ke konci 16. století byl na místě tvrze vystavěn honosný třípatrový zámek s arkádami. Temným obdobím historie zámku jsou čarodějnické procesy, které probíhaly koncem 17. století. Obludné čarodějnické procesy začaly roku 1678, kdy povolala losinská hraběnka Angelina Sybila Galle do Losin inkvizitora Jindřicha Františka Obliga z Edelstadtu, aby zahájil čarodějnické procesy. Do roku 1696 padlo tomuto řádění 38 osob a dalších 52 obětí na Šumpersku, kam se inkvizitor přesunul v touze po majetku bohatých měšťanů. Celkový počet obětí za jeho působení je 250 osob. Oběti byly postupně mučeny rozpáleným železem, skřipci, palečnicemi, nakonec byly odsouzeny a popraveny.

Čarodějnickými procesy ve Velkých Losinách a Šumperku byla inspirována řada filmařů. V roce 1969 natočil Otakar Vávra na motivy románu Václava Kaplického film *Kladivo na čarodějnice*. (Dvořáček, 2011); [43]; [44]

6. Výsledky výzkumu a doporučení

Tato část bakalářské práce je rozdělena do tří podkapitol, z nichž první je zaměřena na dotazníkový průzkum a druhá se zabývá návštěvností jednotlivých lokalit temného cestovního ruchu v České republice. V třetí podkapitole jsou shrnuty výsledky výzkumu a doporučení.

6.1 Dotazníkové šetření

Výzkumnou technikou bylo dotazníkové řešení, které umožňuje rychlé a snadné získání potřebných informací. Dotazníkové šetření proběhlo na internetu a na veřejnosti.

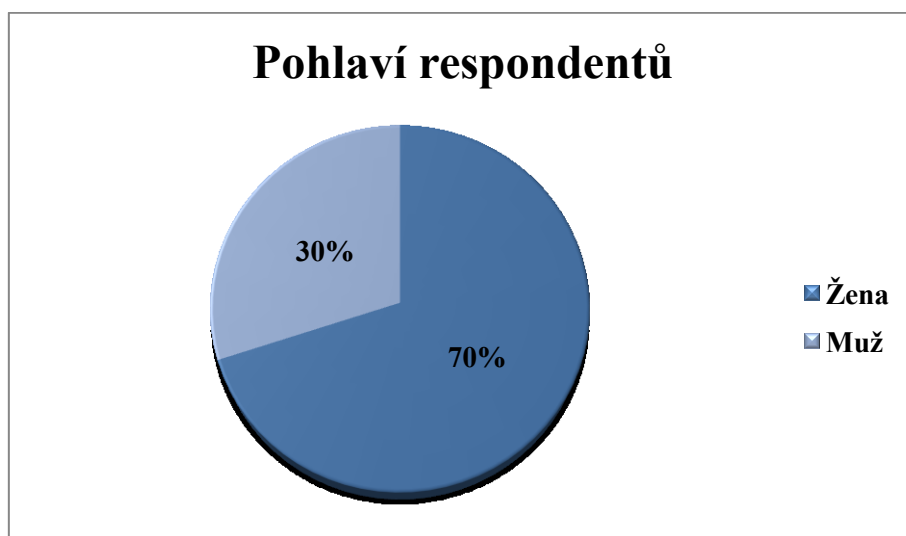
Díky této formě výzkumu bylo zjištěno, jak často lidé cestují, co znamená a jak je rozšířen pojem „temný cestovní ruch“ mezi lidmi, která místa jsou nejčastěji navštěvována a jaké pocity v lidech navštívená místa vyvolávají.

Dotazník obsahuje celkem 15 otázek, z toho je 13 otázek uzavřených a 2 otázky jsou otevřené. Dotazník byl sestavený tak, aby korespondoval s cílem bakalářské práce, zda lidé vědí, co je to temný cestovní ruch.

Dotazník vyplnilo 180 respondentů z toho 70 % žen a 30 % mužů a z většiny převažují odpovědi z dotazníku vystaveného na internetu. Z rozdaných 40 dotazníků na veřejnosti jich bylo vráceno 30, což je 75 % návratnost. Dotazník byl anonymní a výsledky jsou znázorněny graficky a popsány slovně.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Graf č. 6. 1 Pohlaví respondentů

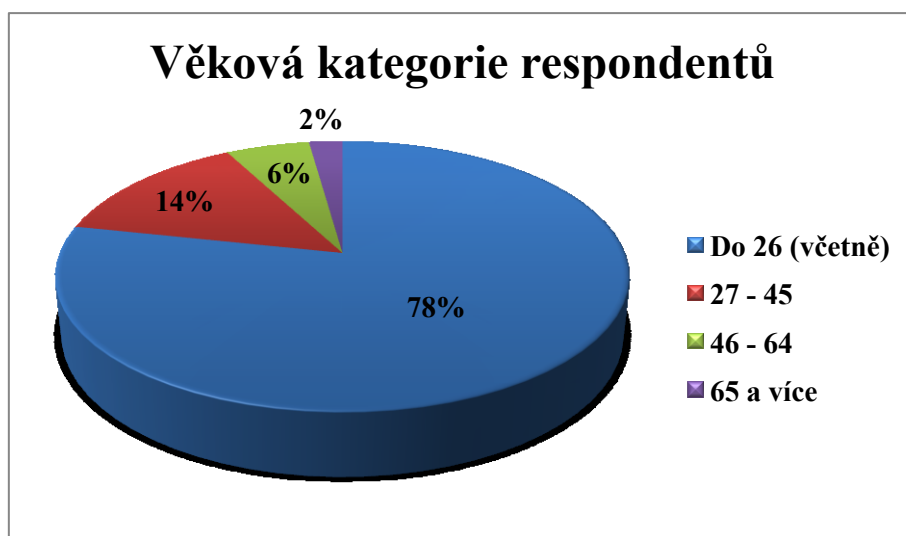

(zdroj: Vlastní průzkum)

První otázka dotazníkového šetření se týkala pohlaví respondentů. Z provedeného průzkumu lze vyčíst, že odpovídalo více žen než mužů. Mužů odpovědělo 54 (30 %), zatímco žen o 72 (70 %) více.

Otázka č. 2: Kolik je Vám let?

Graf č. 6. 2 Věková kategorie respondentů

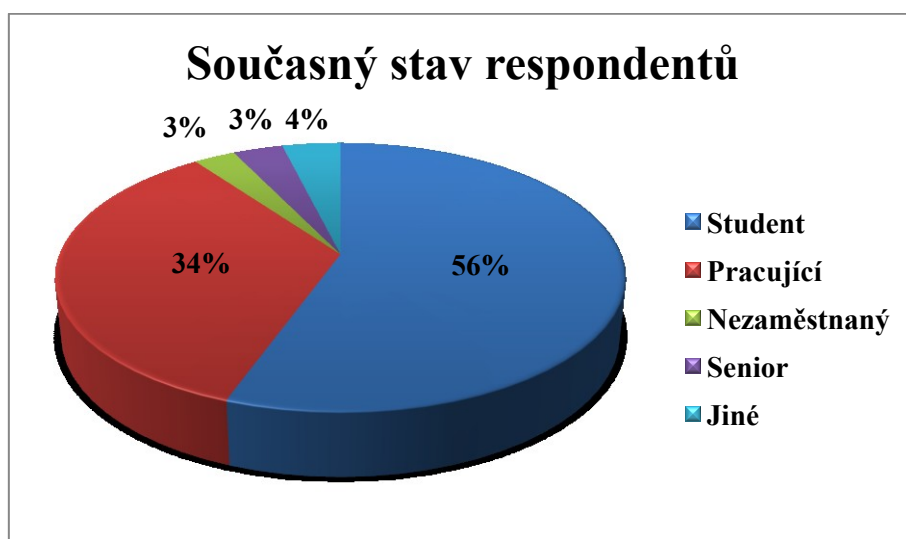
(zdroj: Vlastní průzkum)

Dotazníkového šetření se zúčastnily všechny věkové kategorie, avšak mezi nejvíce zastoupenou patří kategorie do 26 let (78 %), následně pak kategorie ve věku od 27 do 45 let (14 %). Nejmenší zastoupení dotazovaných bylo v kategorii 65 let a více (2 %) a kategorie ve věku od 46 do 64 let (6 %). Z celkového počtu dotazovaných bylo 141 respondentů do 26 let, 25 respondentů ve věku 27 až 45 let, 10 respondentů ve věku 46 až 64 let a 4 respondenti ve věku 65 let a více.

Otázka č. 3: Jste?

Graf č. 6. 3 Současný stav respondentů

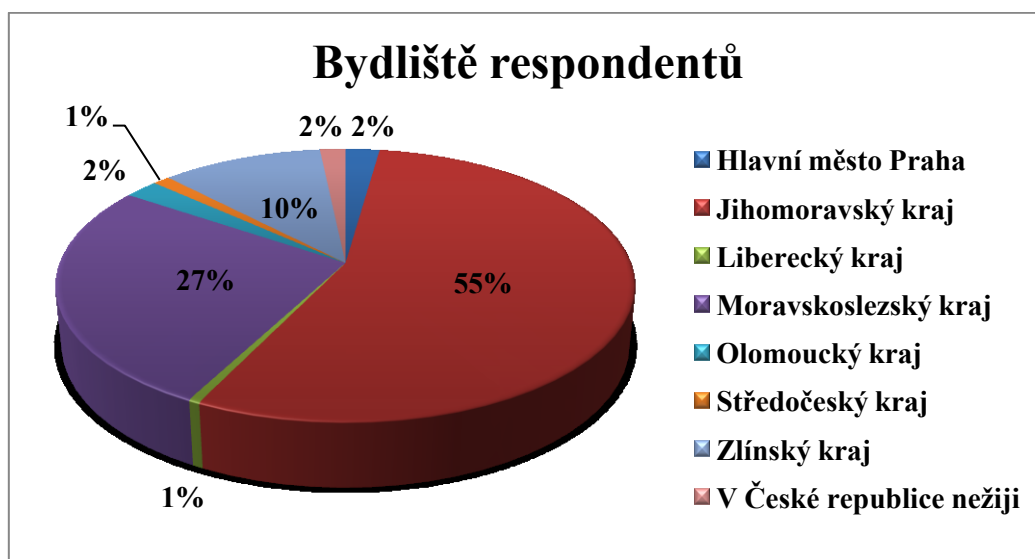

(zdroj: Vlastní průzkum)

V otázce číslo 3 byl zjišťován současný stav respondentů. Z grafu lze vyčíst, že ze 180 dotazovaných, převažují studenti (56 %) a pracující lidé (34 %). Méně zastoupenou skupinou respondentů jsou nezaměstnaní (3 %) a senioři (3 %). Na dotazník odpověděli kromě výše popsaných respondentů také maminky na mateřské dovolené a podnikatelé (4 %). Z dotazovaných osob bylo celkem 100 studentů, 62 pracujících, 5 nezaměstnaných, 6 seniorů, 3 maminky na mateřské dovolené a 4 podnikatelé.

Otázka č. 4: Ve kterém kraji žijete?

Graf č. 6. 4 Bydliště respondentů

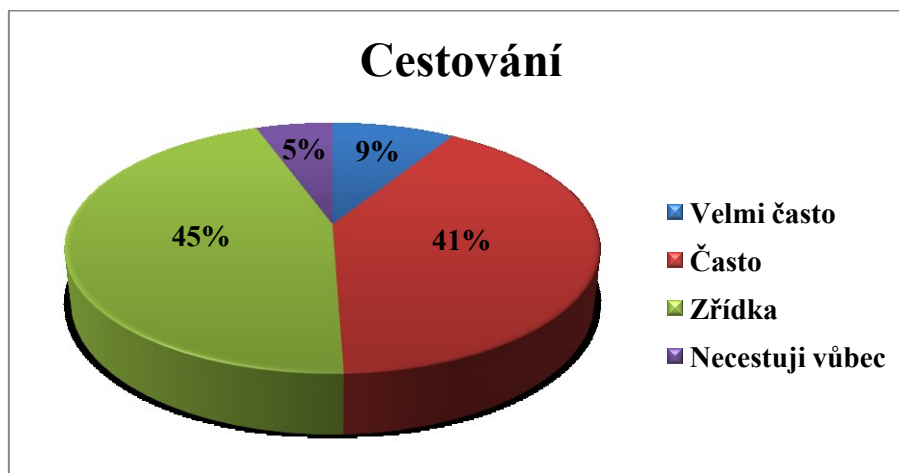

(zdroj: Vlastní průzkum)

V otázce číslo 4 bylo zjišťováno, ve kterém kraji respondenti v současnosti žijí. Nejvíce dotazovaných pochází z Jihomoravského kraje (55 %), dále z Moravskoslezského kraje (27 %) a také Zlínského kraje (10 %). Mezi dotazovanými byli i respondenti z hlavního města Prahy (2 %), Olomouckého kraje (2 %), Libereckého kraje (1 %) a Středočeského kraje (1 %). V dotazníkovém šetření odpověděli také 3 respondenti ze zahraničí (2 %).

Otázka č. 5: Jak často cestujete?

Graf 6. 5 Cestování

(zdroj: Vlastní průzkum)

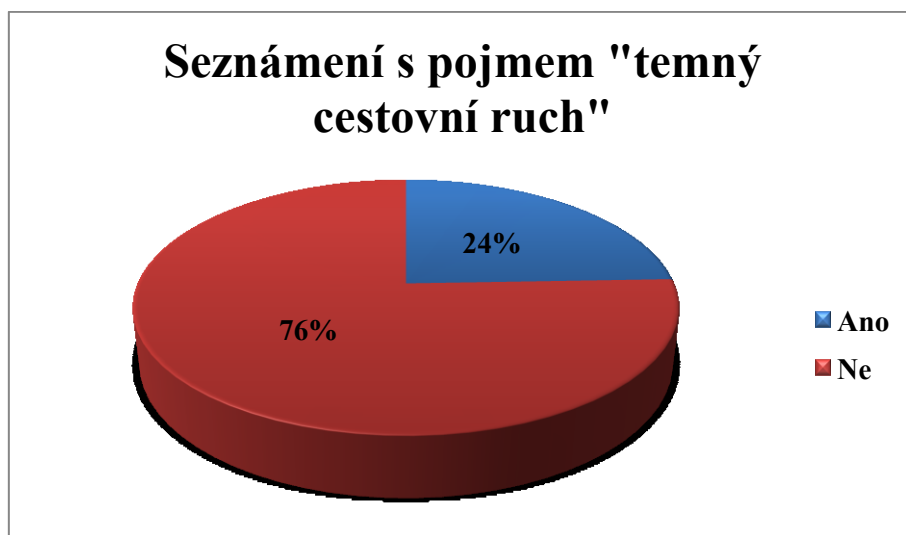
Z grafu lze vyčíst, že největší počet dotazovaných cestuje zřídka (81 respondentů) a často (73 dotazovaných). 16 respondentů cestuje velmi často (9 %) a 10 respondentů necestuje vůbec (5 %).

Otázka č. 6: Víte, co znamená pojem „temný cestovní ruch“?

Tato otázka byla otevřená, tudíž lidé odpovídali slovně. Účelem otázky bylo zjistit, zda respondenti znají pojem „temný cestovní ruch“ nebo co si pod pojmem představují. Ze 180 dotazovaných, odpovědělo téměř 133 respondentů (74 %), že „nikdy neslyšeli o pojmu temný cestovní ruch“ nebo odpověděli jen „nevím“. Velkým překvapením bylo, že 47 respondentů (26 %) zná pojem „temný cestovní ruch“. Nejčastěji se objevovaly odpovědi: „Jedná se o návštěvu míst, která jsou spjata s nějakou tragédií nebo tragédií“, „místa s temnou stránkou, jako jsou hřbitovy a koncentrační tábory“, a „jsou to místa postížená katastrofou“. Mezi odpověďmi se objevila také jedna zajímavá odpověď a respondent bude zřejmě vášnivý fanoušek zombie. „Temný cestovní ruch bude, až vypukne zombie a já všechny lidi zachráním!“

Otázka č. 7: Setkali jste se již někdy s pojmem „temný cestovní ruch“?

Graf č. 6. 6 Seznámení s pojmem „temný cestovní ruch“

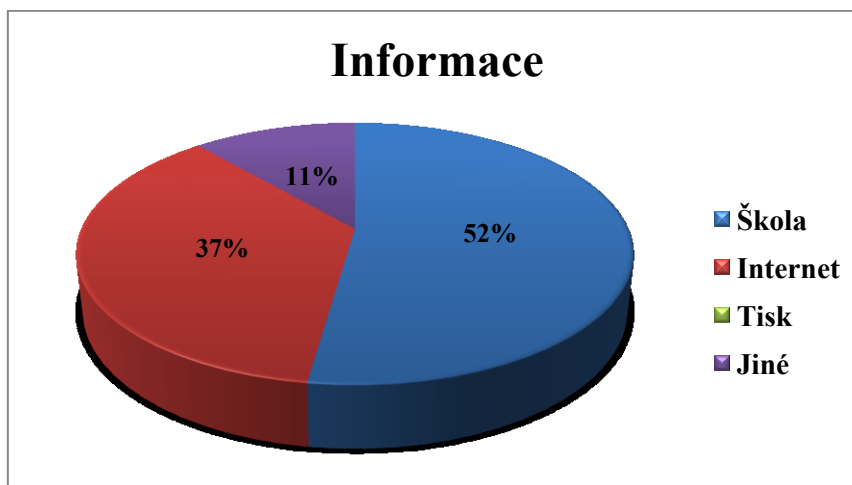

(zdroj: Vlastní průzkum)

Jak už vyplývá z otázky číslo 6, temný cestovní ruch není moc známý. Na tuto otázku odpověděla většina dotazovaných, 136 respondentů (76 %), že se nesetkala s tímto pojmem. Pouze 44 respondentů (24 %) se setkali s tímto pojmem.

Otázka č. 8: Pokud ANO, kde jste se o tomto pojmu dozvěděli?

Graf č. 6. 7 Informace

(zdroj: Vlastní průzkum)

V této otázce odpovídali pouze respondenti, kteří v předchozí otázce odpověděli kladně. Z grafu vyplývá, že ze 44 respondentů se setkala více než polovina (52 %) s pojmem „temný cestovní ruch“ ve škole. Dále pak na internetu (37 %) a většinou od kamarádů a známých (11 %).

Otázka č. 9: Věděli jste o tom, že návštěvou např. Památníku Tereziín nebo propasti Macocha se stáváte účastníkem temné turistiky?

Graf č. 6. 8 Znalost o účasti na temném cestovním ruchu

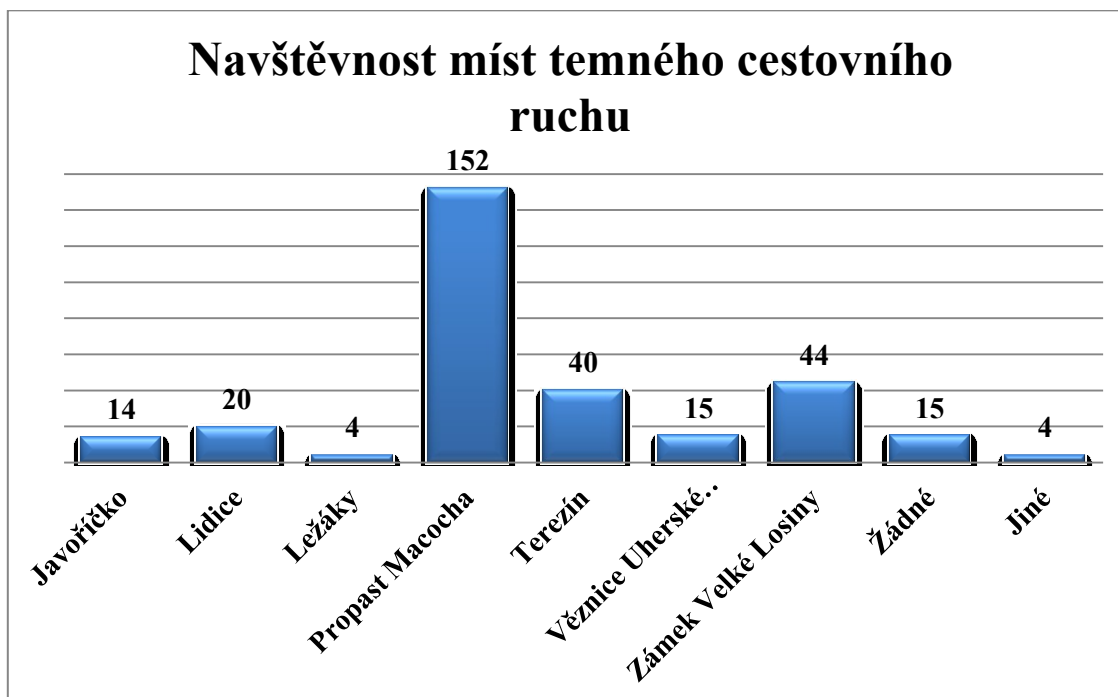

(zdroj: Vlastní průzkum)

Jak vyplývá z předchozích otázek, že „temný cestovní ruch“ není moc známý, tak tomu není jinak i v této otázce. Málo lidí ví, téměř 133 respondentů (74 %), že návštěvou např. Památníku Terezín, se podílí na temném cestovním ruchu. Pouze 26 % (47 respondentů) odpovědělo „ano“.

Otázka č. 10: Jaká místa temného cestovního ruchu jste navštívili/a?

Graf č. 6. 9 Návštěvnost míst temného cestovního ruchu

(zdroj: Vlastní průzkum)

Tato otázka v dotazníkovém šetření zjišťuje, zda respondenti navštívili nějaké místo temného cestovního ruchu. V možnostech odpovědí bylo možné označit více variant a rovněž připsat také jinou odpověď. Mezi nejnavštěvovanější místo patří propast Macocha, kterou navštívilo 152 lidí ze 180 dotazovaných. Druhým nejčastěji navštěvovaným místem je Zámek Velké Losiny, dále také Terezín, Lidice, Javoříčko a Věznice Uherské Hradiště. K méně navštěvovaným patří místo Ležáky, které navštívili jen 4 respondenti. Mezi dotazovanými se objevilo 15 respondentů, kteří nenavštívili žádné místo temné turistiky a 4 respondenti, kteří navštívili internační tábor Svatobořice.

Otázka č. 11: Jaké pocity ve Vás navštívená místa vyvolala?

Graf č. 6. 10 Pocity vyvolané návštěvou míst

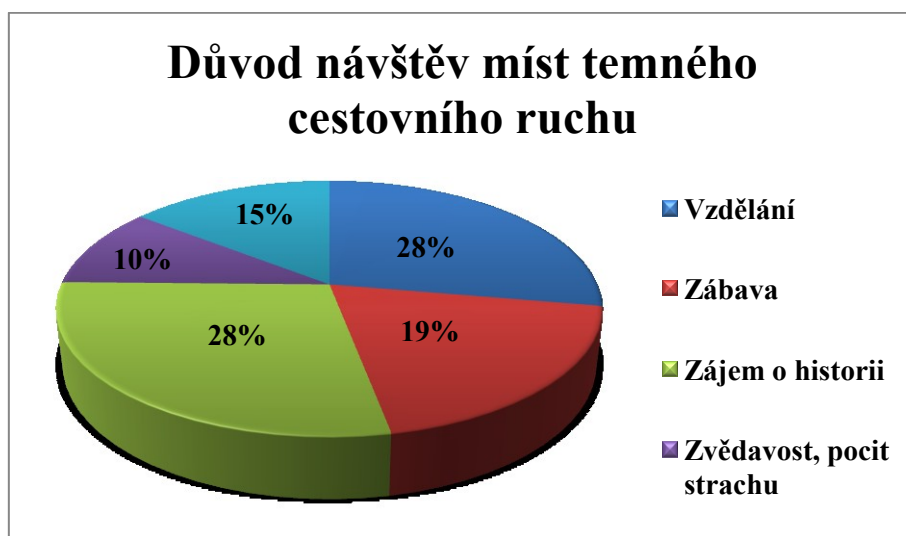

(zdroj: Vlastní průzkum)

Tato otázka v dotazníkovém šetření byla rovněž jako předchozí, kde bylo možné označit více variant a rovněž připsat jinou odpověď. Účelem otázky bylo zjistit, jaké pocity vyvolaly v návštěvnících jednotlivá místa temné turistiky. Jak vyplývá z grafu, odpovědi se většinou prolínají. Nejčastěji na respondenty působila úzkost, lítost, strach a překvapení. Většina také byla návštěvou míst znechucena a někteří měli radost. 8 respondenty byla vybrána odpověď jiné, kde se objevovaly nejčastěji odpovědi typu „objevení něčeho nového, tajuplnost nad příběhem místa“ a také „nic“.

Otázka č. 12: Pokud jste nějaká místa navštívil/a, jaký byl důvod návštěvy?

Graf č. 6. 11 Důvod návštěv míst temného cestovního ruchu

(zdroj: Vlastní průzkum)

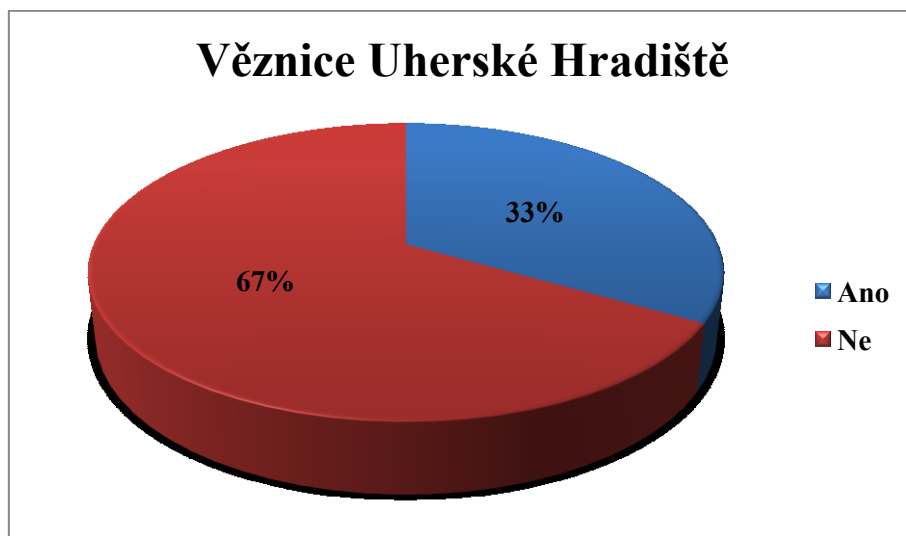
Pro 28 % dotazovaných je hlavním důvodem návštěvy vzdělání (47 respondentů) a zájem o historii (46 respondentů). Z výsledků je dále patrné, že 19 % respondentů navštěvuje místa z důvodu zábavy, 10 % ze zvědavosti a pocitu strachu a 10 % především z důvodu školního výletu a uctění památek.

Otázka č. 13: Jaká místa temného cestovního ruchu byste chtěl/a navštívit?

Tato otázka byla otevřená stejně jako otázka číslo 6. Naprostá většina dotázaných by chtěla navštívit Terezín, Osvětim a Lidice. Velmi překvapující byl také výskyt odpovědí, kdy 7 respondentů by chtělo navštívit Černobyl, Ground Zero v New Yorku a také Les Aokigahara, zvaný také Les sebevrahů. Mezi odpověďmi se objevily také odpovědi typu „nevím“.

Otázka č. 14: Znáte Věznici v Uherském Hradišti?

Graf č. 6. 12 Věznice Uherské Hradiště

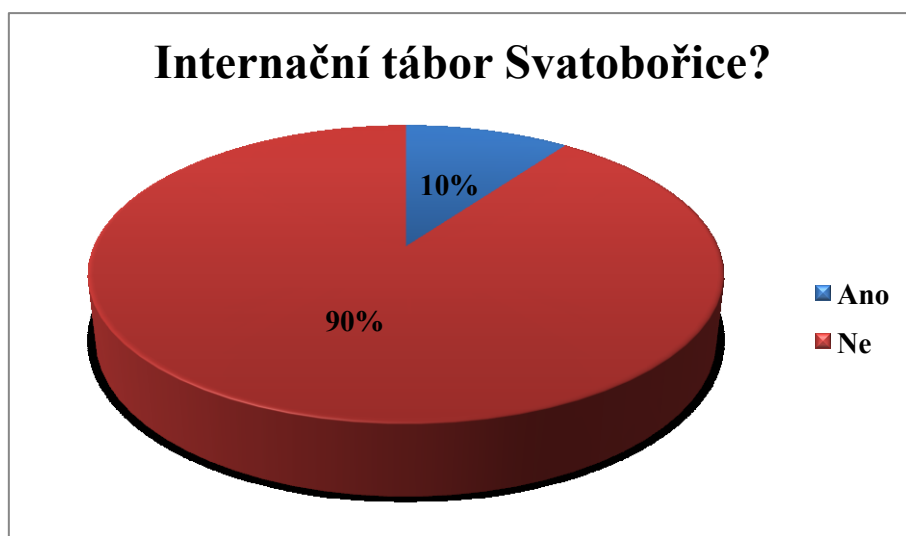

(zdroj: Vlastní zpracování)

Graf znázorňuje, kolik z dotazovaných zná Věznici Uherské Hradiště. Pouze 60 respondentů (33 %) navštívilo Věznici v Uherském Hradišti. Zbývající většina, a to 120 respondentů, tuto věznici nezná.

Otázka č. 15: Slyšeli jste o internačním táboře ve Svatobořicích?

Graf č. 6. 13 Internační tábor Svatobořice

(zdroj: Vlastní průzkum)

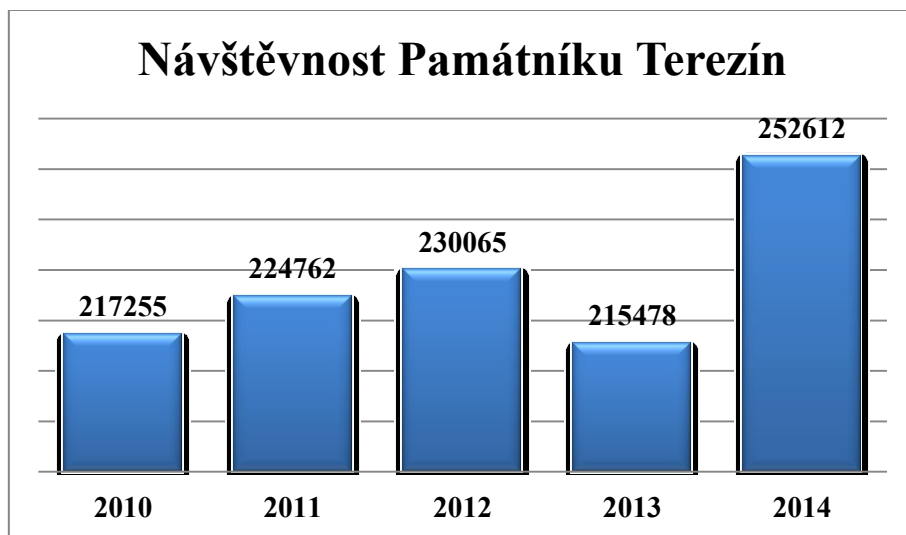

Poslední otázka v dotazníkovém šetření, se týkala, zda lidé slyšeli o internačním táboře ve Svatobořicích. Jak graf zobrazuje, 90 % (162 respondentů) dotazovaných o táboře nikdy neslyšelo. Naopak překvapující je skutečnost, že 10 % (18 respondentů) dotazovaných zná internační tábor.

6.2 Návštěvnost lokalit temného cestovního ruchu

Tato podkapitola zobrazuje vypracovanou statistiku návštěv jednotlivých míst temného cestovního ruchu. Jedná se o Památník Terezín, Památník Lidice, KNP Ležáky a Propast Macochu. Údaje o návštěvnosti jednotlivých míst byly zaslány příslušnými pracovníky.

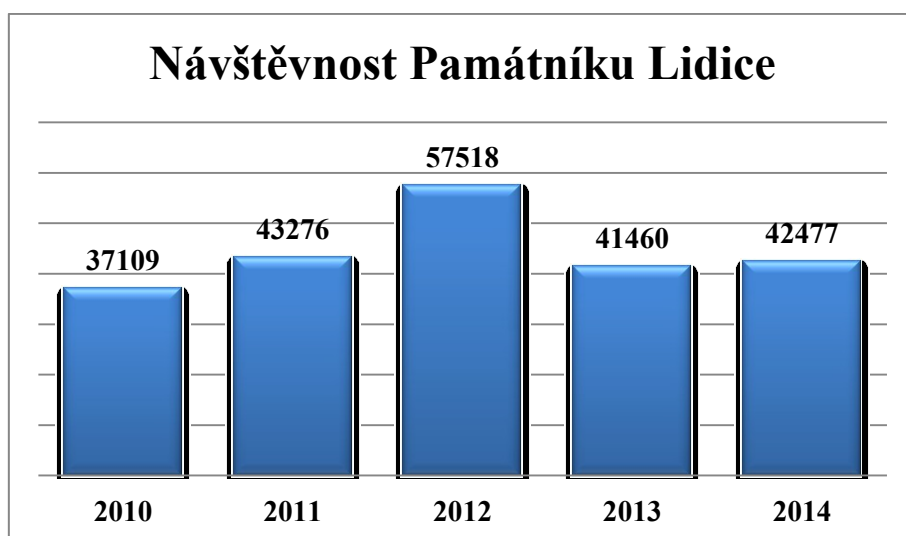
Graf č. 6. 14 Návštěvnost Památníku Terezín

(zdroj: Vlastní zpracování dle zaslaných výročních zpráv)

Z grafu lze vyčíst, že návštěvnost od roku 2010 do roku 2013 domácích i zahraničních turistů narůstala. V roce 2010 byl nárůst o 6 609 návštěvníků, v roce 2011 o 7 507 návštěvníků a v roce 2012 o 5 303 návštěvníků. V roce 2013 byla nejmenší návštěvnost Památníku, oproti roku 2012, kdy Památník navštívilo o 14 587 více domácích i zahraničních turistů. V roce 2014 byla návštěvnost Památníku Terezín největší za posledních 5 let, a to 252 612 návštěvníků.

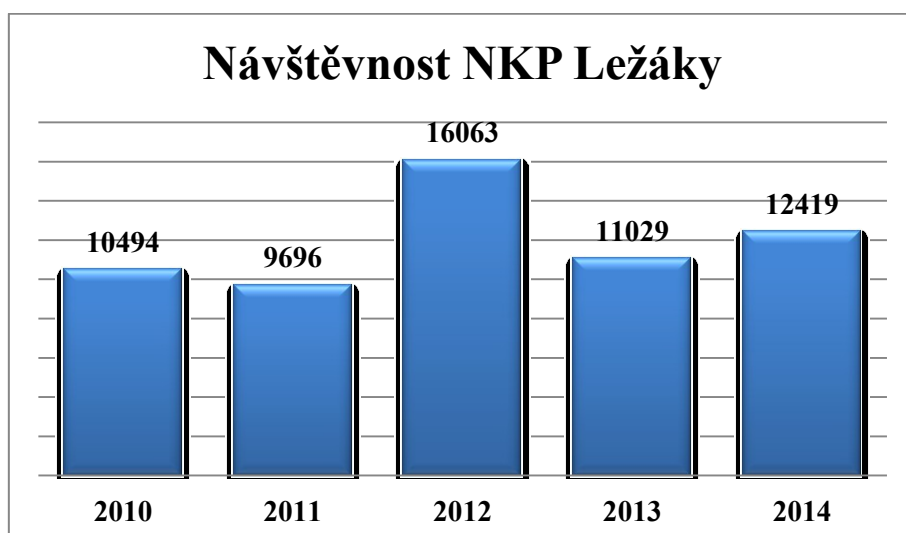
Graf č. 6. 15 Návštěvnost Památníku Lidice

(zdroj: Vlastní zpracování dle zaslaných výročních zpráv)

Graf zobrazuje návštěvnost domácích i zahraničních turistů Památníku Lidice za posledních 5 let. Nejvíce turistů navštívilo Památník v roce 2012, a to 57 518. Důvodem návštěvy bylo 70. výročí tragédie. V roce 2011 je zaznamenán značný nárůst návštěvnosti oproti roku 2010 o 6 167 turistů. V roce 2013 počet návštěvníků značně klesá, a to o 16 058 turistů. V roce 2014 navštívilo Památník Lidice téměř stejný počet turistů jako v roce 2013.

Graf č. 6. 16 Návštěvnost NKP⁵ Ležáky

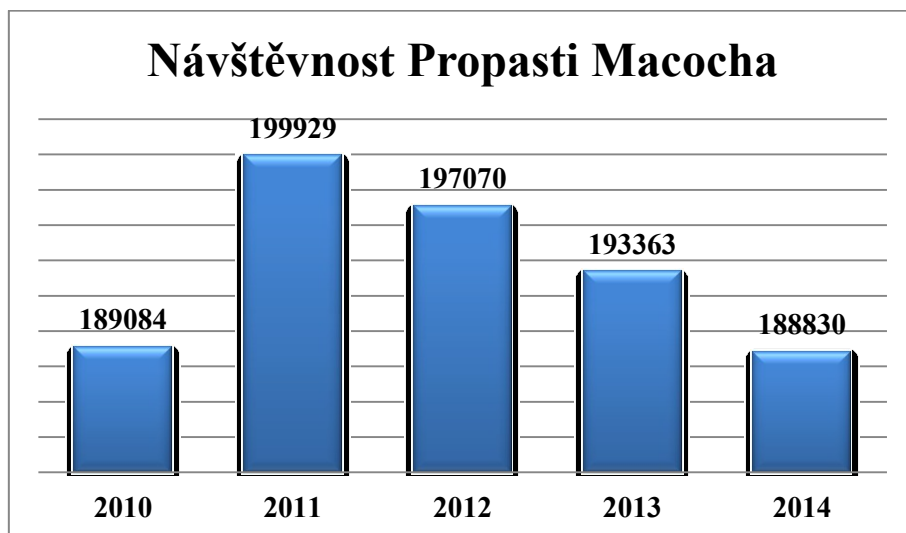

(zdroj: Vlastní zpracování dle zaslaných výročních zpráv)

⁵ NKP – Národní kulturní památka

Nejvíce domácích a zahraničních turistů navštívilo NKP Ležáky v roce 2012. Oproti roku 2011 se jedná o výrazné zvýšení, a to o 6 367 návštěvníků. Důvodem vysoké návštěvnosti byla pietní vzpomínka k 70. výročí tragédie. Počet návštěvníků v roce 2013 a 2014 je téměř stejný jako do roku 2012. V roce 2013 navštívilo o 1 333 turistů více oproti roku 2011. V roce 2014 to bylo o 1 390 turistů více než v porovnání s rokem 2013.

Graf č. 6. 17 Návštěvnost Propasti Macocha

(zdroj: Vlastní zpracování dle zaslaných statistik návštěv)

Propast Macocha je navštěvována každoročně desítky tisíc návštěvníků. Z grafu lze vyčíst, že největší návštěvnost byla v roce 2011, zatímco nejmenší v roce 2010 a 2014. Návštěvnost Propasti Macocha v roce 2012 a 2013 je téměř srovnatelná. V roce 2012 došlo k poklesu návštěvnosti a pokles pokračuje až do roku 2014. Návštěvnost v roce 2014 se liší oproti roku 2011 o 11 099 turistů.

6.3 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření a doporučení

Dotazníkové šetření dopadlo dobře. Z celkového počtu 180 dotazovaných převažovaly více ženy. Dotazníkového šetření se zúčastnily všechny věkové kategorie, nejvíce však kategorie do 26 let v převažující většině studenti.

Při dotazování respondentů jsem chtěla zjistit, zda lidé znají termín „temný cestovní ruch“. Z dotazníku jsem zjistila, že více než polovina dotazovaných nikdy neslyšela o pojmu „temný cestovní ruch“. Pouze jedna třetina dotazovaných zná tento druh cestovního ruchu. I přestože se respondenti nikdy nesetkali s tímto druhem turismu, většina z nich navštívila Propast Macochu, aniž by tušila, že toto místo je spjaté s temným turismem. Propast Macochu navštívili především studenti v rámci školního výletu a starší generace spíše kvůli přírodní kráse Punkevních jeskyní. Turisté, kteří navštívili nějakou výše uvedenou oblast temného turismu, byli nadšení ze získání nových informací a také zároveň pocíťovali úzkost a lítost.

Při prováděném průzkumu a komunikaci na veřejnosti s dotazovanými jsem došla k názoru, že lidé navštěvují místa temného cestovního ruchu, ale tento pojem je pro ně zcela neznámý. Lze také říci, že zájem obyvatel České republiky o místa temného cestovního ruchu existuje, avšak návštěvníci tento druh turismu nevolí jako hlavní motiv cestování. Důvodem, proč není temný cestovní ruch tak rozšířen, může být to, že patří mezi nové trendy cestování. Avšak z dotazníkového šetření vyplývá, že více než polovina nezná tento druh turismu.

Dle mého názoru je Česká republika atraktivní destinací pro temný turismus. Lidé mají zájem o historii a současné dění jak v České republice, tak i v zahraničí, a chtějí je poznávat. Je proto důležité, aby subjekty jednotlivých míst temného cestovního ruchu dbaly o řádnou webovou prezentaci a místa temného turismu tak více pronikaly do vědomí společnosti.

Z průzkumu také vyplývá, že převážná většina lidí nezná věznici v centru Uherského Hradiště a další místa spojená s temným turismem. Věznice v Uherském Hradišti je stále nevyužívaná. Její rekonstrukcí a otevřením objektu by došlo k nárůstu turistů a propagaci města samotného.

Tato práce by měla především lidem více přiblížit místa temného cestovního ruchu a zároveň vyvolat v nich zájem o tato místa. Tento druh cestovního ruchu bych doporučila k doplnění výuky v hodinách dějepisu, především na základních školách, kdy se mladým lidem připomene historie a také kruté činy odehrávající se v současnosti.

7. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat a zjistit aktuální situaci temného cestovního ruchu. Temný cestovní ruch patří v současnosti ke stále málo využívaným specifickým formám cestovního ruchu. Důvod zvolení tématu bakalářské práce tedy bylo, že temný cestovní ruch není příliš známý termín a do budoucna je velmi zajímavý.

Bakalářská práce je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola popisuje zvolené téma bakalářské práce. V druhé kapitole je popsána podrobněji teoretická a praktická část a také stanoven cíl bakalářské práce. Třetí kapitola popisuje obecný cestovní ruch, vymezuje jeho pojmy a jevy a také popisuje nové trendy cestovního ruchu. Samostatná kapitola je věnována charakteristice temného cestovního ruchu. V páté kapitole neboli závěru teoretické části je věnována pozornost jednotlivým místům temného cestovního ruchu jak v České republice, tak i v zahraničí. K této části bakalářské práce se vztahuje šestá kapitola. Zde je vyhodnocena metoda dotazníkového šetření a zpracování návštěvnosti jednotlivých míst temné turistiky. Teoretickou a praktickou část uzavírá poslední, sedmá kapitola.

Při zpracovávání bakalářské práce jsem se setkávala s řadou nových informací. Seznámila jsem se s historií každého místa poznamenaného tragickou událostí způsobenou člověkem nebo přírodní katastrofou a jeho zapsáním do dějin.

Touto prací bych chtěla lidem více přiblížit místa se smutnou historií a současně je inspirovat k návštěvě těchto míst. Dle mého názoru by mělo do budoucna dojít k většímu rozvoji této formy cestovního ruchu a je pravděpodobné, že se také objeví další nové formy cestovního ruchu.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

ADLER, Hans Günther. *Terezín 1941-1945: tvář nuceného společenství*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-7364-024-4.

BARTOŠ, Josef. *Javoříčko: pravda a legendy*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2513-9.

BRÜGGE, Dirk ter. *Amsterdam*. 5. vyd., aktualiz. Praha: Jan Vašut, 2013. ISBN 978-80-7236-849-5.

COOK, S., T. PERRY a G. WARD. *Východ USA*. Brno: Jota, 2004. ISBN 80-721-7256-5.

CROW, Maurice. *Sérioví vrazi*. Čestlice: Rebo, 2010. ISBN 978-80-255-0428-4.

ČVANČARA, Jaroslav. *Děti nepřátel Říše*. 2. vyd., rozš. Praha: ANLET, 2013. ISBN 978-8087211-97-7.

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: Pro střední školy a pro veřejnost*. 2. vyd. Praha: Fortuna, 2010. ISBN 978-80-7373-079-6.

DURHAM, Michael S. *New York*. 2., aktualiz. vyd. Brno: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0420-0.

DVOŘÁČEK, Petr. *Místa české historie*. Olomouc: Rubico, 2011. ISBN 978-80-7346-124-9.

EVANS, Andrew. *Ukrajina*. 3. vyd. Brno: Jota, 2011. ISBN 978-80-7217-899-5.

GOELDNER, R. Charles. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-251-2595-3.

HANZLÍKOVÁ, R., P. URBÁŠEK a F. ŽÁČEK. *Javoříčko ve stínu lesa Habří*. Nymburk: VEGA-L, 2009. ISBN 978-80-87275-09-2.

HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011. ISBN 978-80-7373-107-6.

INDROVÁ, Jarmila et al. *Cestovní ruch: [základy]*. 2. vyd., přeprac. Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

KOSTKOVÁ, Zdeňka a Otakar VOTOČEK. *Terezín*. Praha: Odeon, 1980. ISBN 01-517-80.

KUX, Jan. *Internální tábor Svatobořice*. Klobouky u Brna: F. Ráček a J. Kux, 1995. ISBN 80-901892-1-0.

KUX, Jan et al. *Internální tábor Svatobořice a jeho postavení v Protektorátu Čechy a Morava v plánech nacistické válečné mašinérie v letech 1942-1945: sborník příspěvků mezinárodního kolokvia, Kyjov 14.9.2007*. Brno: Onufrius, 2008. ISBN 978-80-903881-5-4.

KYNCL, Vojtěch. *Ležáky: obyčejná vesnice, Silver A a pardubické gestapo v zrcadle heydrichiády*. 2. vyd. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2009. ISBN 978-80-7415-009-8.

MARLOWE, John. *Nejkrutější psychopati v dějinách*. Frýdek-Místek: Alpress, 2009. ISBN 978-80-7362-650-1.

PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

PLUSKAL, Oskar. *Poválečná historie jáchymovského uranu*. Praha: Český geologický ústav, 1998. ISBN 80-7075-261-0.

RIGOT-MÜLLER, Virginia. *Amsterdam: průvodce s mapou*. 2., aktualiz. vyd. Brno: CPress, 2014. ISBN 978-80-264-0193-3.

SLAMĚNÍK, Ivan. *Emoce a interpersonální vztahy*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3311-1.

STEHLÍK, Eduard. *Lidická vzpomínání*. Praha: V ráji, 2007. ISBN 978-80-86758-45-9.

ŠEDIVÝ, František. *Legie živých, aneb, Jáchymovské peklo*. 4. vyd. Praha: Eva, 2013. ISBN 978-80-905569-2-8.

ZAJÍČEK, Petr et al. *Punkevní jeskyně a propast Macocha*. 2. vyd. Průhonice: Správa jeskyní České republiky, 2008. ISBN 978-80-903927-7-9.

ZELENDÁ, Jiří. *Kambodža*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-427-2.

Internetové zdroje

- [1] CESTOVATEL. *Volunturismus - dobrovolnická turistika*. [online]. 21. 4. 2008 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.cestovatel.cz/clanky/volunturismus-dobrovolnicka-turistika/>
- [2] DOBROVOLNÍK. *Kde se můžete zapojit - organizace*. [online]. © 2015 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-ekologii/kde-se-muzete-zapojit-organizace/>
- [3] FILMOVÁ MÍSTA. *Stručný abecední seznam filmů a seriálů*. [online]. © 2006 – 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.filmovamista.cz/dilo/strucnyseznam>
- [4] CZECH FILM CENTER. *Festivaly a trhy*. [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://filmcenter.cz/cz/festivaly-a-trhy>
- [5] ADRENALINOVÉ SPORTY. [online]. © 2005 - 2010 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.adrenalinove-sporty.cz/cs/>
- [6] CESTOVATEL. *Dark Tourism - temné cestování na místa katastrof a neštěstí*. [online]. 7. 8. 2008 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.cestovatel.cz/clanky/dark-tourism-temne-cestovani-na-mista-katastrof-a-nestesti/>
- [7] LIDSKÉ EMOCE. *Co jsou to emoce a kde vznikají?*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.lidske-emoce.com/>
- [8] NOVINKY. *Temná turistika fascinuje tisíce lidí*. [online]. 25. 5. 2009 [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/cestovani/169023-temna-turistika-fascinuje-tisice-lidi.html>
- [9] TOPZINE. *Temná turistika udává trendy. Fenomén se rozšiřuje už i v Česku*. [online]. 9. 8. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/temna-turistika-udava-trendy-fenomen-se-rozsiruje-uz-i-v-cesku>
- [10] ČERNOBYL. *Havárie jaderné elektrárny Černobyl*. [online]. © 2006 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.cernobyl.cz/>
- [11] ČERNOBYL HAVÁRIE. *Havárie v Černobylu*. [online]. © 2006 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.cernobyl-havarie.cz/>

- [12] CHERNOBYLZONE. *Město Pripjat'*. [online]. 27. 11. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://chernobylzone.cz/mesto-pripjat/>
- [13] ZPRÁVY IDNES. *Město duchů u jaderné elektrárny Černobyl vydrží už jen 10 let.* [online]. 23. 8. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/mesto-pripjat-u-cernobylu-ma-poslednich-deset-let-fvf-/zahranicni.aspx?c=A120823_064826_zahranicni_skr
- [14] HOLOCAUST. *Osvětim*. [online]. 26. 7. 2013 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www2.holocaust.cz/cz2/history/camps/auschwitz>
- [15] ZPRÁVY IDNES. „*Na ty hrůzy nejde dodnes zapomenout.*“ *Osvětim si připomněla osvobození.* [online]. 27. 1. 2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/pietni-akce-k-vyroci-osvobozeni-osvetimi-flz-/zahranicni.aspx?c=A150127_132012_zahranicni_ert
- [16] AMSTERDAM INFO. *Dům Anny Frankové, Amsterodam*. [online]. © 2003-2015 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.amsterdam.info/cz/muzea/annefrank/>
- [17] TEMNÁ TURISTIKA. *Vražedná pole v Kambodži*. [online]. © 2011 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://temna-turistika.webnode.cz/vyznamna-mista-ve-svete/vrazedna-pole-kambodze/>
- [18] TEMNÁ TURISTIKA. *Les Aokigahara, Japonsko*. [online]. © 2011 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://temna-turistika.webnode.cz/vyznamna-mista-ve-svete/les-sebevrahu-japonsko/>
- [19] NATIONAL GEOGRAPHIC. *Les sebevrahů v Japonsku: Sto lidí ročně zde ukončí život.* [online]. 11. 4. 2012 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/clanky/les-sebevrahu-v-japonsku-sto-lidi-rocne-zde-ukonci-zivot.html#.VUHvE5MvzIV>
- [20] 911 MEMORIAL. *About the Memorial*. [online]. © 2014 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.911memorial.org/about-memorial>
- [21] HOLOCAUST. *Ghetto Terezín*. [online]. 8. 9. 2011 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www2.holocaust.cz/cz/history/jew/czech/terezin/terezin>

- [22] MĚSTO TEREZÍN. *Historie Města*. [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.mesto-terezin.cz/historie-mesta.php>
- [23] PAMÁTNÍK TEREZÍN. *Základní informace*. [online]. © 2010 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/cz/pamatnik/zakladni-informace>
- [24] LIDICE – MEMORIAL. *Historie obce Lidice*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/pamatnik-a-pietni-uzemi/historie-obce-lidice/>
- [25] PAMĚŤ NÁRODA. *10. 6. 1942 – Vyhlazení Lidic*. [online]. © 2000 - 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.pametnaroda.cz/anniversary/detail/id/28>
- [26] LIDICE – MEMORIAL. *Pomník dětským obětem války*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/pomnik-detskym-obetem-valky/>
- [27] LEŽÁKY – MEMORIAL. *Historie*. [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: http://www.lezaky-memorial.cz/historyTo41_cz.aspx
- [28] LEŽÁKY – MEMORIAL. *Tragédie*. [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: http://www.lezaky-memorial.cz/history4243_cz.aspx
- [29] LEŽÁKY – MEMORIAL. *Vývoj pietního území*. [online]. [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: http://www.lezaky-memorial.cz/historyFrom44_cz.aspx
- [30] KUDY Z NUDY. *Památník obětem vypálené vesnice Ležáky*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/Aktivity-a-akce/Aktivity/Pamatnik-obetem-vypalene-vesnice-Lezaky.aspx>
- [31] JAVOŘÍČKO. [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.javoricko.cz/index.php>
- [32] JAVOŘÍČKO. *Javoříčské jeskyně - základní údaje*. [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.javoricko.cz/javorickske-jeskyne-zakladni-udaje.php>
- [33] POLITIČTÍ VĚZNI. *Poválečný vývoj Československa*. [online]. © 2008 - 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.politictivezni.cz/povalecny-vyvoj-ceskoslovenska.html>

- [34] POLITIČTÍ VĚZNI. *Poválečný vzestup levice a volební úspěch KSČ*. [online]. © 2008 - 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.politictivezni.cz/povalecny-vzestup-levice.html>
- [35] POLITIČTÍ VĚZNI. *Vězení a pracovní tábory v Československu*. [online]. © 2008 - 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.politictivezni.cz/vezeni-a-pracovni-tabory-v-ceskoslovensku.html>
- [36] MOSKYT. *Jáchymovské peklo*. [online]. 25. 6. 2002 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.moskyt.net/jachymovske-peklo>
- [37] POLITIČTÍ VĚZNI. *Hledání nepřítele – politické procesy v Československu*. [online]. © 2008 - 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.politictivezni.cz/politicke-procesy-v-ceskoslovensku.html>
- [38] VĚZNICE UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *O věznici*. [online]. © 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://veznice.uh.cz/doc/5/>
- [39] TOTALITA. *Podmínky ve věznici v 50. letech*. [online]. © 1999 - 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: http://www.totalita.cz/vez/vez_vez_uhh_02.php
- [40] MĚSTO UHERSKÉ HRADIŠTĚ. *Bývalá věznice - rozhovor se starostou města*. [online]. 2. 3. 2015 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.mesto-uh.cz/Articles/135673-2-Byvala+veznice+-+rozhovor+se+starostou+mesta+.aspx>
- [41] PROPAST MACOCHA. *Propast Macocha - Moravský kras*. [online]. © 2005 - 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.propast-macocha.cz/>
- [42] PUNKEVNÍ JESKYNĚ. *Prohlídka propasti Macocha*. [online]. © 2006-2007 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.punkevni-jeskyne.cz/propast-macocha.php>
- [43] ZÁMEK VELKÉ LOSINY. *Historie*. [online]. © 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.zamek-losiny.cz/hlavni-menu/historie/>
- [44] VELKÉ LOSINY. *Renesanční zámek*. [online]. [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.velke-losiny.cz/renesancni-zamek/>

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
INEX	Nezisková organizace Sdružení dobrovolných aktivit
KSČ	Komunistická strana Československa
MFDF	Mezinárodní festival dokumentárních filmů
MTF	Mezinárodní filmový festival
NKP	Národní kulturní památka
StB	Státní bezpečnost
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
USA	Spojené státy americké
WWOOF	Organizace World Wide Opportunities on Organic Farms

Seznam obrázků

Obr. 3. 1 Vybrané druhy a formy cestovního ruchu

Obr. 4. 2 Cíle temného cestovního ruchu

Obr. 4. 3 Motivace účasti na temném cestovním ruchu

Obr. 5. 4 Mapka nacistických táborů v době 2. světové války v Protektorátě Čechy a Morava

Seznam tabulek

Tab. 3. 1 Dobrovolnické organizace

Tab. 3. 2 Filmové lokality vybraných českých filmů a pohádek

Tab. 3. 3 Filmové lokality vybraných českých seriálů

Tab. 3. 4 Sporty, které lze provozovat v ČR

Seznam grafů

Graf č. 6. 1 Pohlaví respondentů

Graf č. 6. 2 Věková kategorie respondentů

Graf č. 6. 3 Současný stav respondentů

Graf č. 6. 4 Bydliště respondentů

Graf č. 6. 5 Cestování

Graf č. 6. 6 Seznámení s pojmem „temný cestovní ruch“

Graf č. 6. 7 Informace

Graf č. 6. 8 Znalost o účasti na temném cestovním ruchu

Graf č. 6. 9 Návštěvnost míst temného cestovního ruchu

Graf č. 6. 10 Pocity vyvolané návštěvou míst

Graf č. 6. 11 Důvod návštěv míst temného cestovního ruchu

Graf č. 6. 12 Věznice Uherské Hradiště

Graf č. 6. 13 Internační tábor Svatobořice

Graf č. 6. 14 Návštěvnost Památníku Terezín

Graf č. 6. 15 Návštěvnost Památníku Lidice

Graf č. 6. 16 Návštěvnost NKP Ležáky

Graf č. 6. 17 Návštěvnost Propasti Macocha

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon. č 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 7. května 2015

.....*Klára Lipárová*.....

Klára Lipárová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Zpověď paní Marie Zapletalové

Příloha č. 3: Pomocné tabulky ke zpracování návštěvnosti míst temného cestovního ruchu

Příloha č. 1: Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Klára Lipárová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Ekonomiky cestovního ruchu na VŠB-TU Ostrava. Chtěla bych Vás požádat, abyste věnovali několik minut svého času a vyplnili následující dotazník, který se týká Temného cestovního ruchu v České republice. Dotazník je anonymní a výsledky mi poslouží pouze ke zpracování praktické části mé bakalářské práce.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- ☐ žena
- ☐ muž

2. Kolik je Vám let?

- ☐ do 26 (včetně)
- ☐ 27 – 45
- ☐ 46 – 64
- ☐ 65 a více

3. Jste?

- ☐ student
- ☐ pracující
- ☐ nezaměstnaný
- ☐ senior
- ☐ jiné (Vaše odpověď)

4. Ve kterém kraji žijete?

5. Jak často cestujete?

- ☐ velmi často
- ☐ často
- ☐ zřídka
- ☐ necestuji vůbec

6. Víte, co znamená pojem „temný cestovní ruch“?
7. Setkali jste se již někdy s pojmem „temný cestovní ruch“?
- ☐ ano
  - ☐ ne
8. Pokud ANO, kde jste se o tomto pojmu dozvěděli?
- ☐ škola
  - ☐ internet
  - ☐ tisk
  - ☐ jiné (Vaše odpověď)
9. Věděli jste o tom, že návštěvou např. Památníku Terezín nebo propasti Macocha se stáváte účastníkem temné turistiky?
- ☐ ano
  - ☐ ne
10. Jaká místa temného cestovního ruchu jste navštívil/a?
- ☐ Javoříčko
  - ☐ Ležáky
  - ☐ Lidice
  - ☐ Propast Macocha
  - ☐ Terezín
  - ☐ Věznice Uherské Hradiště
  - ☐ Zámek Velké Losiny
  - ☐ Žádná
  - ☐ jiné (Vaše odpověď)
11. Jaké pocity ve Vás navštívená místa vyvolala?
- ☐ Lítost
  - ☐ Překvapení

- ☐ Radost
- ☐ Strach
- ☐ Úzkost
- ☐ Znechucení
- ☐ jiné (Vaše odpověď)

12. Pokud jste nějaká místa navštívil/a, jaký byl důvod návštěvy?

- ☐ vzdělání
- ☐ zábava
- ☐ zájem o historii
- ☐ zvědavost, pocit strachu
- ☐ jiné (Vaše odpověď)

13. Jaká místa temného cestovního ruchu byste chtěl/a navštívit?

14. Znáte Věznici v Uherském Hradišti?

- ☐ ano
- ☐ ne

15. Slyšeli jste o internačním táboře ve Svatobořicích?

- ☐ ano
- ☐ ne

Příloha č. 2: Zpověď paní Marie Zapletalové

Marie Zapletalová (ten den přišla o svého muže): „... Manžel přišel onoho tragického dne kolem deváté hodiny dopoledne domů z Březiny. Řekl, že viděl jít k sousedovi, to znamená k panu Václavu Vlčkovi, a do myslivny několik německých vojáků. Abych si jeho výpověď sama ověřila, šla jsem se podívat přes plot, kde bylo dobře vidět tím směrem. Skutečně jsem zahlédla už přímo u Vlčků i v myslivně německé vojáky. Mezitím však, než jsem se vrátila nazpět, už přišli i k našemu domku. Venku nebyl od nás nikdo. Sami začali rozbíjet venkovní okna. Manžel šel do dvora, aby zjistil příčinu. Hned ho začali vyslýchat, kolik tam bylo z pátku na sobotu partyzánů. Přitom si počínali surově – ztloukli ho. To už jsem vyšla i já ven a prosila je, aby nás nechali na pokoji, že partyzáni u nás nebyli a my že o nich nic nevíme. Při této výpovědi mne šťouchl jeden z vojáků (mluvil česky) tak silně, že jsem se i s dítětem převrátila. Musila jsem ho následovat do kuchyně. Tu se mu znova snažil manžel dokazovat naši naprostou nevinu. Ani to však nepomohlo. Jeden z vojáků si sám vzal z kamen zápalky, manžel s ním musel na půdu, kde voják založil oheň. Potom nařídil manželovi odvézt dobytek a mně s dětmi okamžitě opustit dům.

Muž chtěl též jít s námi, vrátil se však ještě pro čepici. Než mohl vyjít z domu, já s dětmi jsem už musila jít vesnicí nahoru (s sebou jsem si mohla vzít jen dětský kočárek). Svého manžela jsem naposled zahlédla, jak byl vojáký veden k Mlčochům, kde byl potom ještě se dvěma sousedy zastřelen. Jejich těla byla nalezena až na druhý den ve spáleništi. Poznali jsme ho podle cigaretové tabatěrky.

Cestou jsme potkávali vojáky od Střemeníčka, Habří, to je les od severní strany, měli obstoupené řetězovitě. Za vesnicí jsme se dali údolím potoka k Veselíčku, kde už byly ostatní uprchlé ženy s dětmi i s některými muži. Tu jsme přestáli všechny ty hrůzy při vybuchování jednotlivých pancéřových pěstí a granátů a při střílení z automatů i kulometů, v obavách o životy svých mužů. Až teprve po druhé hodině odpoledne přišel hospodář Dokoupil, kterého nechali na světě, se zprávou, že všichni muži, kteří zůstali ve vesnici, jsou zastřeleni a všechny domy vypáleny ...“

(zdroj: HANZLÍKOVÁ, R., P. URBÁŠEK a F. ŽÁČEK. *Javoříčko ve stínu lesa Habří*. Nymburk: VEGA-L, 2009. ISBN 978-80-87275-09-2)

Příloha č. 3: Pomocné tabulky ke zpracování návštěvnosti míst temného cestovního ruchu

Památník Terezín

	2010	2011	2012	2013	2014
Návštěvnost celkem	217 255	224 762	230 065	215 478	252 612

Památník Lidice

	2010	2011	2012	2013	2014
Návštěvnost celkem	37 109	43 276	57 518	41 460	42 477

NKP Ležáky

	2010	2011	2012	2013	2014
Návštěvnost celkem	10 494	9 696	16 063	11 029	12 419

Propast Macocha

	2010	2011	2012	2013	2014
Návštěvnost celkem	189 084	199 929	197 070	193 363	188 830

(zdroj: Vlastní zpracování dle zaslaných výročních zpráv a statistik návštěv)